

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra jazyků

Bakalářská práce

**Jazyková politika Kazachstánu a její odraz ve výuce
jazyků na univerzitě Kazpotrebsoyuz v Karagandě**

Anna Ni

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anna Ni

Podnikání a administrativa

Název práce

Jazyková politika Kazachstánu a její odraz ve výuce jazyků na univerzitě Kazpotrebsoyuz v Karagandě

Název anglicky

Language policy of Kazakhstan and its reflection in language teaching at Karaganda University of Kazpotrebsoyuz

---

Cíle práce

Cílem práce je zhodnotit jazykovou politiku Kazachstánu a její dopad na studium jazyků na ekonomické univerzitě Kazpotrebsoyuz v kazašské Karagandě.

Metodika

Výzkum bude vycházet z dotazníků a při analýze dat bude použita statistická metoda.

Doporučený rozsah práce

30-40

Klíčová slova

jazyková politika, popularizace státního jazyka, státní jazyk, trilingvismus

---

Doporučené zdroje informací

- AKTANOV D. 2015. Jazyková politika Kazachstánu. [online]. Dostupné z: <https://www.gumilev-center.ru/yazykovaya-politika-kazakhstana/>
- BITKEYEVA, A.N. 2015. Jazyková politika v kontextu moderních jazykových procesů. Moskva: Azbukovnik. s.469. ISBN 978-5-91172-110-7.
- KELLNER-HEINKELE B., LANDAU J. 2015. Jazyková politika v moderní Střední Asii: Národní a etnická identita a sovětské dědictví. Moskva: Knižní centrum Rudomino. s.320. ISBN 978-5-00087-065-5.
- KORZHENSKIY Y., NESHCHIMENKO G. 1994. Jazyk – kultura –ethnos. Moskva: Nauka. s.240. ISBN 5-02-011187-2.
- MARTSENYUK, T. 2022. Jednotné národní testování 2022 v Kazachstánu: rysy, předměty, termíny. [online]. Dostupné z: <https://www.nur.kz/family/school/1792883-ent-v-kazahstane-osobnosti-predmety-sroki/>
- RYAGIN, S.N., ISMAGAMBETOVA, L.S. 2017. Vlastnosti zavedení vícejazyčného vzdělávání v Republice Kazachstán. [online]. Omsk: Humanitární akademie. ISSN 1998-5320. Dostupné z: <http://journal.omg.su/wp-content/files/28/11.pdf>
- Státní program pro rozvoj vzdělávání a vědy Republiky Kazachstán na období 2020-2025. [online]. Dostupné z: <https://www.kaznpu.kz/ruú2377/notice>
- Usnesení vlády Republiky Kazachstán ze dne 31.12.2019 č.1045. Schválení Státního programu provádění jazykové politiky v Republice Kazachstán na období 2020-2025. [online]. Dostupné z: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900001045>

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

PhDr. Drahoslava Kšandová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra jazyků

Elektronicky schváleno dne 4. 6. 2022

PhDr. Mgr. Lenka Kučírková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 27. 10. 2022

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 15. 03. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Jazyková politika Kazachstánu a její odraz ve výuce jazyků na univerzitě Kazpotrebsoyuz v Karagandě“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedené v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala paní PhDr. Mgr. Drahoslavě Kšandové, Ph.D. za cenné připomínky a odborné vedení při zpracování této bakalářské práce, a za čas, který mi věnovala. Ráda bych poděkovala také své rodině a všem přátelům, kteří mě při vytváření této práce podpořili.

Jazyková politika Kazachstánu a její odraz ve výuce jazyků na univerzitě Kazpotrebsoyuz v Karagandě

Abstrakt

Jazyk je velmi důležitým nástrojem komunikace. Jazyková politika je státním nástrojem regulace postavení jazyka v zemi a v společnosti. Funkčnost jazyka úzce souvisí se stavem jazykové politiky ve státě, vzděláváním a následně formováním kultury a tradic.

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat jazykovou politiku Kazachstánu. Republika Kazachstán má jeden oficiální státní jazyk – kazaštinu, kterou většina občanů považuje za svůj rodný jazyk. Kromě kazašského jazyka se však hojně používá ruský jazyk.

Hlavním úkolem: vysvětlit pojem jazyková politika, následně popsat historii vývoje jazykové politiky v Kazachstánu a popsat současnou situaci v souvislosti s inovacemi a přechodem na latinku. Po provedení výzkumu zjistit, jaký má dopad jazyková politika Kazachstánu na výuku jazyků na univerzitách v Kazachstánu na příkladu vybrané univerzity v Karagandě.

Klíčová slova

Jazyk, jazyková politika, Kazachstán, výukové metody, cizí jazyky, Kazpotrebsoyuz

**Language policy of Kazakhstan and its effect on language
teaching at Kazpotrebsoyuz University in Karaganda**

Abstract

Language is a very important communication tool. Language policy is a state instrument for regulating the position of language in the country and society. The functionality of the language is closely related to the state of language policy in the state, education, and subsequently, the formation of culture and traditions.

The main goal of this bachelor's thesis is to describe the language policy of Kazakhstan. The Republic of Kazakhstan has one official state language - Kazakh, which most citizens consider their native language. However, in addition to the Kazakh language, the Russian language is widely used

The main task: to explain the concept of language policy, then describe the history of the development of language policy in Kazakhstan, and describe the current situation in connection with innovations and the transition to the Latin alphabet. Then, after conducting research, find out what impact this has on language teaching at universities in Kazakhstan using the example of a university in Karaganda.

Key words

Language, language policy, Kazakhstan, teaching methods, foreign languages, Kazpotrebsoyuz

Obsah

I. Úvod	9
II. Cíl práce a metodika.....	10
2.1. Cíl práce.....	10
2.2. Metodika	10
III. Teoretická část	12
3.1. Definice jazyka	12
3.2. Hlavní typy jazyků.....	13
3.3. Koncepce jazykové politiky.....	14
3.3.1. Porozumění mnohojazyčnosti.....	15
3.3.2. Mnohojazyčnost v naší době.....	15
3.4. Jazyková politika v Kazachstánu	17
3.4.1. Role kazašského a ruského jazyka v kazašské společnosti.....	20
3.4.2. Právní rámec jazykové politiky v Kazachstánu	23
3.4.3. Jazyková politika Kazachstánu uplatňovaná ve školství	25
IV. Vlastní práce	29
4.1. Jazyková politika na Kazpotreboyuz Economic University v Karagandě.....	29
4.1.1. Popis.....	29
4.1.2. Jazykové vzdělání na univerzitě	29
4.2.1. Stanovení hypotéz.....	32
4.2.2. Analýza dat	32
V. Vyhodnocení výsledků a doporučení	42
VI. Závěr.....	44
Seznam použitých zdrojů.....	45
Seznam grafů	51
Seznam tabulek.....	51
Seznam použitých zkratk	51

I. Úvod

Jazyk je jedním z klíčových nástrojů, který pomáhá lidem organizovat a strukturovat myšlenky. Slouží jako prostředek komunikace a přenosu informací, ale má také hluboký vliv na procesy myšlení a rozvoj porozumění.

Procesem předávání informací v jazyce je řeč. Řeč se dělí na ústní a písemný projev.¹ Ústní projev používáme každý den: mluvíme, nasloucháme a rozumíme. Zatímco písemný projev je zvláštní druh řečové činnosti používaný v knihách a literatuře, státem, veřejností, politickými organizacemi, vzdělávacími institucemi, tiskem a televizí k přenosu informací.²

Od dětství se člověk učí jazyk v souladu se svým prostředím – rodinou, přáteli, společností. Každý jazyk má své vlastní charakteristiky a strukturu, odrážející způsoby vnímání světa a různých kultur. Každý národ má díky svému jazyku své vlastní hodnoty a pohledy na svět. To znamená, že mentalita člověka velmi úzce souvisí s jazykovou činností. Jazyk vytváří a poskytuje unikátní a jedinečný pohled na svět.³ Znalost různých jazyků může výrazně rozšířit schopnosti myšlení a umožní nahlédnout na svět z nových úhlů pohledu. V procesu studování jazyků se aktivně využívá slovní zásoba, lexikální jednotky, gramatika a syntaxe.

Bakalářské práce se zabývá analýzou specifík jazykové politiky Republiky Kazachstán od existence Kazašské SSR až po současnost. Kazaština je oficiálním jazykem země. Podle Ústavy Republiky Kazachstán stát zajišťuje rozvoj kazašského jazyka v různých oblastech, jakož i zachování a udržování tradic a kultury Kazachstánu. Kromě ústavy existuje na státní úrovni řada předpisů, které pomáhají udržovat a zachovávat jazykové charakteristiky, kulturní hodnoty a tradice lidí. Jedním z těchto předpisů je jazyková politika. Historicky se však v Kazachstánu kromě kazašského jazyka široce používán ruský jazyk. Po rozpadu SSSR na státní úrovni docházelo k pokusům o přijetí

---

¹ JANÍK, Miroslav. *Mnohojazyčnost ve výuce němčiny jako dalšího cizího jazyka*. Disertační práce, vedoucí doc. Mgr. et Mgr. Kateřina Vlčková, Ph.D. Brno: Masarykova Univerzita, 2016. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/iq27t/celek_fin.pdf.

² ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vydání 5., v Karolinu 3., doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 9788024654058.

³ ŠŤASTNÁ, Lucie. *Mediální gramotnost pohledem aktérů mediálního vzdělávání dospělých / Media Literacy as Perceived by Key Agents of the Media Education of Adults*. Dizertační práce, vedoucí Jiráček Jan. Praha: Univerzita Karlova, 2021.

ruštiny jako druhého státního jazyka. Ruský jazyk nikdy nezískal státní statut v Kazachstánu, ale stále se používá ve vládních organizacích a místních samosprávách na rovnocenné úrovni se státním jazykem.⁴ Kazachstán navíc v poslední době podporuje trojjazyčnost, včetně angličtiny.

II. Cíl práce a metodika

2.1. Cíl práce

Jazyková politika Kazachstánu prošla řadou reforem. Jedním z důvodů je „kazachizace“.⁵ Kazachizace je neoficiální termín používaný k označení důležitosti oživení a šíření národních, kulturních, jazykových hodnot, posílení významu kazašského jazyka a dominance etnických Kazachů v ekonomice, kultuře, vzdělávání a politice nezávislého Kazachstánu.⁶

Cílem této práce je analyzovat jazykovou politiku v Kazachstánu na příkladu univerzity Kazpotreboyuz v Karagandě a její odraz ve výuce jazyků ve vzdělávacím systému. K tomu je nutné vysvětlit pojem jazyk a jazyková politika, jejich typy a rysy, poté přejít ke stručnému historickému pozadí jazykové politiky v Kazachstánu a současné situace. Následně zjistit, jaký dopad má jazyková politika na výuku jazyků na vysokých školách.

2.2. Metodika

Tato bakalářská práce je rozdělena na dvě části: teorii a vlastní práci. Obsahem teoretické části je literární rešerše, která shrnuje teoretické poznatky o jazyku, definuje pojem jazyk, stanovuje jeho funkce, historické pozadí, teoretická východiska vzniku jazyka, a nahlíží na koncepci jazykové politiky a na její aplikaci v Kazachstánu.

---

⁴ KAZACHSTÁN. Zákon o jazyce Republiky Kazachstán Kazachstán [Закон о языке Республики Казахстан]. 1997. Dostupné z: <https://www.kaznu.kz/ru/1969>.

⁵ KUZNĚCOVÁ, S. I. Sarsembayev A. Imagined community: kazašský nacionalismus a kazachizace v 90. letech [Сарсембаев А. Воображаемые общности: казахский национализм и казахизация в 90-е годы]. Online. *Cyberleninka*. 2001, roč. 2001.

⁶ ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ. Zpráva nezávislého experta na problematiku menšin. [Доклад Независимого эксперта по вопросам меньшинств]. 2009. Dostupné z: https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/13session/A-HRC-13-23-Add1_ru.pdf.

Druhá část práce bude vycházet ze zpracovaných dat shromážděných z primárních a sekundárních zdrojů. Na základě nastudovaných materiálů z vědeckých článků, časopisů, vládních dokumentů, zákonů a také aktuální situace v Kazachstánu byli formulovány sedm hypotéz. Za účelem jejich potvrzení nebo vyvrácení byla sestavena řada otázek k provedení průzkumu mezi studenty Kazpotreboyuz University v Karagandě. Pak, na základě nasbíraných dat bude provedena analýza pomocí statistické metody, aby bylo možné formulovat hlavní myšlenku, která umožní lépe pochopit jazykovou politiku v Kazachstánu a současně odhalit vliv jazykové politiky Kazachstánu na univerzitu Kazpotreboyuz v Karagandě.

III. Teoretická část

Historie původu jazyka sahá až do doby před 4000–5000 lety. Nejstarší zprávy jsou náboženské vědy ze středověku. Staří Řekové považovali jazyk za Boží dar, zatímco analogisté se domnívali, že jazyk vynalezl chytrý člověk, anomalisté naopak tvrdili, že jazyk a řeč vznikly přirozeně.

3.1. Definice jazyka

Jazyk je univerzální způsob mezilidské komunikace na celém světě. Je také důležitým nástrojem myšlení a prostředkem sdílení lidských zkušeností i sdílení a rozvíjení tradic různých kultur. Tím jazyk vyplňuje několik funkcí: (1) sociální funkci, (2) emocionální funkci (vyjádření emoci) a (3) ostatní funkce (například: estetická, metajazyková, atd.)⁷.

(1) Sociální funkce zahrnuje komunikativní, poznávací a kognitivní typy.⁸ Cílem komunikativního typu je sloužit jako nástroj ke sdělování, dorozumění, porozumění a sdílení za účelem výměny myšlenek. Poznávací funkce je také známá jako gnoseologická a zahrnuje studium a poznávání okolního světa, shromažďování a předávání znalostí z jedné generace na druhou. Kognitivní typ se zabývá zpracováním a uložením poznatků v paměti jedince i společnosti, utvářením pojmového a jazykového obrazu světa.

(2) Emocionální (expresivní) funkce znamená, že jazyk slouží jako nástroj pro vyjádření emoci a charakteru mluvícího.

(3) Mezi ostatní funkce se řadí např. estetická funkce, což znamená, že jazyk není pouze nástrojem myšlení a vyjadřování emoci, ale také vyvolává pocity a další estetické

---

⁷ GAZDA, Jiří. *Úvod do studia jazykovědy: Teorie o vzniku jazyka*. Masarykova Univerzita. Masarykova Univerzita, 2009.

⁸ GAZDA, Jiří. *Úvod do studia jazykovědy: Jazyk a komunikace*. Masarykova Univerzita. Masarykova Univerzita, 2013.

prožitky jako radost, štěstí, smutek, strach. Metajazyková funkce – slouží ke komunikaci o používaném kódu.^{9,10}

Jak již bylo zmíněno výše, pojem jazyka je přímo spojen s myšlením. Myšlení umožňuje lidem porozumět zákonům světa, přírodě a společenským normám. Kognitivní činnost člověka není možná bez myšlení a jazykového základu, jakými jsou slova a věty. Pomocí jazyka získávají další generace znalosti z minulosti a napomáhají tak dalšímu rozvoji lidstva. Není to jen nástroj komunikace, ale také jazyk beletrie, vlády a jejích institucí, politiky, vědy, vzdělávání apod.

3.2. Hlavní typy jazyků

(1) *Mateřský jazyk*

Mateřský jazyk je také známý jako rodný jazyk. Toto je primární jazyk, který si člověk osvojuje od narození. Je to obvykle první jazyk, kterým se kolem něj mluví¹¹. K formování mateřského jazyka tak zpočátku přispívají rodiče nebo jiní příbuzní, to znamená, že tento jazyk bude člověk znát od dětství lépe než jakýkoli jiný jazyk, protože v něm dokáže myslet.

(2) *Státní jazyk*

Státní jazyk je úředním jazykem státu. Vláda daného státu rozhoduje na základě etnických, kulturních, historických a dalších faktorů, který jazyk nebo jazyky lze považovat za národní. Státní jazyk je registrován v ústavě vybrané země.

Proto jazyk státu může být zcela odlišný od mateřského jazyka. Například kazašské občanství neznamena, že rodným jazykem člověka je kazaština. Kazachstán je plný různých

---

⁹ JAKOBSON, Roman. Metalanguage as a Linguistic Problem. Online. In: *Contributions to Comparative Mythology*. De Gruyter Mouton, 1985, s. 113-121. ISBN 9783110106176. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9783110855463.113>.

¹⁰ ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vydání 5., v Karolinu 3., doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 9788024654058.

¹¹ JANÍK, Miroslav a JANÍKOVÁ, Věra. Mezi jazykovou politikou a žitou zkušeností aneb Mnohojazyčnost, která (ne)existuje. Online. *ORBIS SCHOLAE*. 2022, roč. 15, č. 2, s. 9-44. ISSN 2336-3177. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23363177.2022.2>.

národností a jiných etnik, která nemluví kazašským jazykem. Dokonce i různé části Kazachstánu mají různé dialekty a lidé z východní části země možná jen stěží rozumějí lidem žijícím v západní části.

(3) Cizí jazyk

Cizí jazyk je zcela odlišný jazyk od mateřského a státního jazyka. Tento typ jazyka není v zemi běžně používán. Lidé se obvykle učí cizí jazyk záměrně. Angličtina se například vyučuje na školách, aby lidem rozšířila obzory a pomohla jim komunikovat nejen v rámci regionu, kde mluvčí žije, ale i mimo něj. Cizí jazyk se může učit jako další jazyk pro komunikaci, vzdělávání, obchod nebo správu věcí veřejných.

3.3. Koncepce jazykové politiky

Jazyková politika byla definována různými způsoby. Jedna definice podle Kaplana a Baldaufa (1997) zní: „Jazyková politika je soubor myšlenek, zákonů, předpisů, pravidel a praktik zaměřených na dosažení plánovaných jazykových změn ve společnosti, skupině nebo systému.“¹²

Jazyková politika je široký pojem, ale lze ji rozdělit do tří složek. Podle Spolského (2004) existují tři složky jazykové politiky řečové komunity:¹³

- (1) její jazykové praktiky – obvyklý vzor výběru mezi druhy, které tvoří její jazykový repertoár;
- (2) jazykové přesvědčení nebo ideologie – přesvědčení o jazyce a jeho používání;
- (3) jakékoli konkrétní úsilí o změnu nebo ovlivnění těchto praktik prostřednictvím jakéhokoli jazykového zásahu, plánování nebo řízení.

Tradiční oblast jazykové politiky se týká jazykové regulace. Týká se toho, co vláda formálně dělá, prostřednictvím legislativy, soudních rozhodnutí nebo politiky, aby určila,

---

¹² KAPLAN, Robert a BALDAUF, Richard. *Language Planning: From Practice to Theory*. Multilingual Matters. Bristol: Multilingual Matters, 1997. ISBN 9781853593710.

¹³ SPOLSKY, Bernard. *Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN 9780521011754.

jak jsou jazyky používány, rozvíjí jazykové dovednosti potřebné ke splnění národních priorit nebo stanoví práva jednotlivců nebo skupin používat a udržovat jazyky.

3.3.1. Porozumění mnohojazyčnosti

Moderní výzkum v oblasti lingvistiky ukazuje, že pro velkou většinu lidí je znalost několika jazyků na té či oné úrovni normou, která se formuje pod vlivem mnoha socioekonomických faktorů. V roce 1990 populace 160 zemí zahrnovala zástupce 5 000 až 8 000 etnických skupin hovořících více než 5 000 jazyky a dialekty.¹⁴ Na konci 20. století zůstalo jen málo zemí jednojazyčných nebo monoetnických.

Podle Slovníku sociolingvistických pojmů je jednojazyčný člověk ten, který mluví pouze jedním jazykem a nemluví (na rozdíl od bilingvistů) žádným jiným přirozeným jazykem.¹⁵ V moderním světě je monolingvismus výjimkou z obecného pravidla, projevuje se na osobní úrovni a má tendenci mizet.

Každá lidská společnost má dvě potřeby – potřebu identity a potřebu vzájemného porozumění. Znalost pouze jednoho jazyka zahrnuje především používání „mateřského jazyka“, získaného v dětství a často hrajícího rozhodující roli při vytváření pocitu etnické, kulturní a sociální hodnoty. Potřebu vzájemného porozumění lze v tomto případě uspokojit pouze ve zcela jednojazyčné společnosti – formátu uzavřených komunit, které se navzájem nekontaktují. Trend ke globalizaci a relativně otevřená migrační politika však aktualizují potřebu zemí po mezinárodní komunikaci.¹⁶

3.3.2. Mnohojazyčnost v naší době

---

¹⁴ ALYMOVA, A. *Vývoj jazykové politiky v Kazachstánu: Problémy a vyhlídky / Эволюция Языковой Политики Казахстана: Проблемы и Перспективы*. Diplomová práce. Jekatěrinburg: Uralská federální univerzita, 2021.

¹⁵ *Monolingvismus / Jednojazyčnost* [online]. Praha: Škola Pelikan © 2024.

¹⁶ LI, David C. S. 4. Linguistic Hegemony or Linguistic Capital? Internationalization and English-Medium Instruction at the Chinese University of Hong Kong. Online. In: DOIZ, Aintzane; LASAGABASTER, David a SIERRA, Juan Manuel (ed.). *English-Medium Instruction at Universities*. Multilingual Matters, 2012, s. 65-83. ISBN 9781847698162. Dostupné z: <https://doi.org/10.21832/9781847698162-008>.

V moderních akademických kruzích je obtížné rozlišovat mezi pojmy bilingvismus a mnohojazyčnost. V polovině minulého století byla mnohojazyčnost považována pouze za rozšířenou verzi bilingvismu. To vedlo k tomu, že se tyto dva termíny v mnoha diskusích používají zaměnitelně.

Důležitým mezníkem v přijetí mnohojazyčnosti nejen jako fenoménu, ale také jako oficiálně uznávané jazykové politiky bylo v roce 2005 vytvoření Evropské observatoře pluralismu. Do roku 2008 byla vypracována Evropská charta vícejazyčnosti, která určila další úkoly observatoře. Vyšla v 19 evropských jazycích a obsahuje otázky o kvalitách vícejazyčné nebo vícejazyčné osobnosti. Termín „plurilingvismus“ se v něm používal ve vztahu k používání několika jazyků jednou osobou a „mnohojazyčnost“ – ke koexistenci několika jazyků v jedné sociální skupině.¹⁷ Evropské společenství uznává vícejazyčnost jako nejúčinnější formu komunikace, protože je klíčem k porozumění druhému. Vzhledem k tomu, že jazyk umožňuje přístup k různým kulturám a vizím světa, je základem vzájemného porozumění vícejazyčná kompetence. Podle Charty se plurilingvismus rozvíjí jako reakce na výzvy globalizace, protože globalizace spoléhá na jednojazyčnost angličtiny.^{18,19}

Poslední dvě dekády se staly érou mnohojazyčnosti, neboť zastřešující trend k používání a studiu několika jazyků se stal nejen předmětem obecné veřejné diskuse, ale také věcí akademických znalostí. Význam zkoumání tohoto fenoménu nemůže být založen pouze na jeho rozšířenosti, protože mnohojazyčnost byla nedílnou součástí lidstva po celou jeho historii. Nyní se však mnohojazyčnost stala faktorem, který určuje globální sociopolitické a jazykové prostředí. S odkazem na výše uvedené koncepty dvojjazyčnosti a mnohojazyčnosti si nelze nevšimnout skutečnosti, že se jedná především o stav jazykové komunity. V průběhu dějin světa člověk komplikuje svůj svět, rozšiřuje hranice činnosti a sféry interakce s ostatními. Nejen ekonomické faktory, ale i vývoj sociální povahy jazyka je úzce spjat s etapami sociálního vývoje a organizace společnosti.

---

¹⁷ REKOSH, K. Kh. LANGUAGE POLICY IN EUROPE - BABYLON OF THE XXI CENTURY. Online. *MGIMO Review of International Relations*. 2014, č. 3(36), s. 224-231. ISSN 2541-9099. Dostupné z: <https://doi.org/10.24833/2071-8160-2014-3-36-224-231>.

¹⁸ HOFFMANN, C. The Spread of English and the Growth of Multilingualism with English in Europe. In: CENOZ, J a JESSNER, U. *English in Europe: The Acquisition of a Third Language*. Clevedon: Multilingual Matters., 2000, s. 1-21.

¹⁹ FRANCIE. Evropská charta vícejazyčnosti: Evropská konference o vícejazyčnosti. 2005. Dostupné z: https://www.observatoireplurilinguisme.eu/images/Charte/Charteplurilinguisme_ruV2.13.pdf

V počátečních fázích svého vývoje odlišovalo člověka od zvířat používání jazyka.²⁰ Později, v éře formování národních států, začala hrát roli sjednocujícího faktoru hranice oddělující přátele od cizích. Ale v moderním světě je vývoj nerovnoměrný a míra zaostávání za tendencemi složitosti světa přímo ovlivňuje schopnost společnosti zajistit své přežití. Moderní společnosti překlenují tuto propast komplexní intenzifikací komunikací. Jeho charakteristikou byla změna obsahu komunikace mezi mluvčími různých jazyků, výrazné zvýšení jejího rozsahu a dynamiky, utváření nových významů. Osobní komunikační schopnosti člověka se za takových podmínek proměňují z charakterového rysu v hodnotu, kterou je třeba neustále rozvíjet.

3.4. Jazyková politika v Kazachstánu

Jazyková politika v Kazachstánu je komplexní implementační proces pro propagaci a šíření kazašského, ruského a anglického jazyka. Od okamžiku nezávislosti až do 20. století stály politické elity před vážnějšími úkoly a jazyková politika byla odsunuta do pozadí. Od vyřešení akutních sociálních a ekonomických problémů se však stát v posledním desetiletí začal více věnovat jazykové politice, jejím praktikám a problémům.²¹

Ruský jazyk začal pronikat na území moderního Kazachstánu koncem 18. - začátkem 19. století, kdy kazašské Zhuzy, jeden po druhém, začali být součástí Ruské říše.²² V polovině 19. století byla chánská vláda odstraněna, kancelářské práce a veřejné aktivity se začaly provozovat v ruštině, v důsledku čehož byl kazašský jazyk vytlačen do sféry soukromé rodinné komunikace.

Po dlouhou dobu byl Kazachstán součástí Ruské říše a poté SSSR, proto ruština byla základním jazykem na celém území a lze konstatovat, že byl státním jazykem až do

---

²⁰ ARONIN, Larissa. Theoretical Perspectives of Trilingual Education. Online. *International Journal of the Sociology of Language*. 2005, roč. 2005, č. 171. ISSN 0165-2516. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/ijsl.2005.2005.171.7>.

²¹ XIE, Zhou a VAN, Fan. LANGUAGE POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE CONTEXT OF SOCIOCULTURAL PROCESSES. Online. *Verhnevolzhski Philological Bulletin*. 2020, roč. 22, č. 3, s. 220-231. ISSN 24999679. Dostupné z: <https://doi.org/10.20323/2499-9679-2020-3-22-219-230>.

²² Přistoupení Kazachstánu k Rusku začalo / Началось Присоединение Казахстана К России. *Prezidentská knihovna / Президентская библиотека*. 1731, s. 1. Dostupné z: <https://www.prlib.ru/history/619652>.

poloviny 80. let. V letech 1939, 1957, 1969, 1983 byla snaha na venkově zrušit kazašský jazyk. Uzavíraly se školy, kde vyučovacím jazykem byl právě kazašský jazyk. Do velkých měst se dostávala ruština.

Do konce 80. let byl pojem „státní jazyk“ zakotven pouze v ústavách tří zakavkazských republik, Ázerbájdžánské, Arménské a Gruzínské SSR, v roce 1989 se pak připojila Moldavská SSR, kde byla moldavština (rumunština) prohlášena státním jazykem a ruština byla definována jako „jazyk mezietnické komunikace“.

V zákoně o jazycích v Kazašské SSR přijatém 22. září 1989 byl zaveden pojem „státní jazyk“ a kazašský jazyk získal statut státního jazyka, zatímco ruský jazyk získal statut de jure jako „jazyk mezietnické komunikace“.²³ Pozdější dodatky k ústavě Republiky Kazachstán stanovily, že „ruský jazyk se oficiálně používá spolu se státním jazykem“²³.

Po rozpadu Sovětského svazu začala v Kazachstánu nová etapa vývoje. Od okamžiku, kdy v roce 1991 přestal existovat SSSR jako geopolitický celek, začaly být státy Střední Asie ponechány svému osudu a začaly prosazovat nezávislou domácí a zahraniční politiku. Politika středoasijských států včetně Kazachstánu v tomto období směřovala k hledání kulturní a jazykové multivektornosti spojené s nutností rozvíjet atributy suverenity.²⁴

Státy Střední Asie, které se osamostatnily, potřebovaly v podmínkách zásadně odlišné politické reality dlouhodobou účinnou strategii kulturního rozvoje. Pro „otevření se světu“ bylo nutné hledat mechanismy a prostředky, jak budovat kontakty se současnými i potenciálními spojenci. Interakce mezi euroasijskými státy je založena na kulturní interakci, kdy se jednotlivé kultury zase vzájemně ovlivňují prostřednictvím jazyků.²⁵ V tomto regionu

---

²³ KAZACHSTÁN. Zákon Kazašské sovětské socialistické republiky ze dne 22. září 1989 o jazycích v Kazašské SSR / Закон Казахской Советской Социалистической Республики от 22 сентября 1989 года О языках в Казахской ССР. 1989. Dostupné z: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1005765&pos=56;-49#pos=56;-49.

²⁴ FATKULIN, Bulat. Jazyková politika ve státech Střední Asie v současné fázi v kontextu civilizační heterogenity / Языковая Политика В Государствах Центральной Азии На Современном Этапе В Контексте Цивилизационной Гетерогенности. *Tempus et Memoria*. 2013, roč. 8, č. 3. Dostupné z: <https://tempusetmemoria.ru/article/view/46>

²⁵ LI, David C. S. 4. Linguistic Hegemony or Linguistic Capital? Internationalization and English-Medium Instruction at the Chinese University of Hong Kong. Online. In: DOIZ, Aintzane; LASAGABASTER, David a SIERRA, Juan Manuel (ed.). *English-Medium Instruction at Universities*. Multilingual Matters, 2012, s. 65-83. ISBN 9781847698162. Dostupné z: <https://doi.org/10.21832/9781847698162-008>.

jako celku jsou podobné vývojové trendy nejen v oblasti jazykové politiky, ale i při hledání rozvojových strategií v kontextu globalizace. Je samozřejmě nutné brát v potaz i specifika jednotlivých regionů.

Kazachstán obecně jako představitel středoasijské oblasti má bohatý jazykový kapitál, ale hlavní a zásadní jazykový problém spočívá ve vztahu mezi kazašským a ruským jazykem. Jazyková politika je proto zaměřena na regulaci vztahů a rozvoj těchto dvou jazyků. Ruský jazyk pro většinu populace není cizím jazykem, ale druhým mateřským jazykem, popř. je aktivně používán spolu s mateřským jazykem, zatímco kazašský jazyk je vnímán jako státní jazyk.

Brzy po rozpadu SSSR stál vznik nyní samostatné Republiky Kazachstán před otázkou dalšího fungování jazykové politiky. V období před rokem 2000 byla vydána řada dokumentů, které určovaly postavení a hranice úředního užívání hlavních jazyků země. Hlavním dokumentem vyjadřujícím politickou vůli každého státu je ústava. Ústava Kazašské SSR z roku 1978 byla nahrazena ústavou Republiky Kazachstán v roce 1993. Podle ústavy přijaté bezprostředně po rozpadu SSSR byly přijaty dva úřední jazyky – ruština a kazaština. Ústava z roku 1993 byla založena na modelu parlamentní republiky a zajišťovala nezávislost Kazachstánu. Zároveň odrážela složitost a rozporuplnost prvních let nezávislosti. Ústava však prošla v následujících letech mnoha novelizacemi a změnami.

Jedna z těchto novel zahrnovala vyřazení ruského jazyka ze seznamu státních jazyků, což vedlo k rozhořčení všech, protože se státním jazykem stala pouze kazaština. Všechny oficiální instituce a státní vzdělávací instituce byly povinny přejít na kazašský jazyk. Obzvláště obtížné to bylo pro rusky mluvící obyvatelstvo trvale žijící v Kazachstánu. Pokusy o vznik „kazašského“ obyvatelstva byly neúspěšné: vláda se s tím nedokázala vyrovnat, úředníci byli nuceni vést a podepisovat veškerou státní dokumentaci v kazašském jazyce, který museli dokonale ovládat. Stát tak byl v další novele Ústavy nucen vrátit ruský jazyk, ale jako vedlejší. Státním jazykem země je podle současného znění kazaština, spolu s ní lze ve státních organizacích a orgánech státní samosprávy oficiálně používat ruský jazyk. Je zřejmé, že pokud jde o ruský jazyk, vláda ustoupila od konceptu jazyka mezinárodní komunikace vyhlášeného v roce 1989.²⁶ Někteří badatelé interpretují tuto změnu ve smyslu formování nové formy sebeuvědomění občanů národního státu.

---

²⁶ KAZACHSTÁN. Ústava Republiky Kazachstán / Конституция Республики Казахстан. 1995. Dostupné z: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1005029#pos=5;-88.

3.4.1. Role kazašského a ruského jazyka v kazašské společnosti

Podle sociolingvistických údajů jsou kazaština a ruština nejběžnějšími jazyky v Kazachstánu, ale naprostá většina populace má ještě dnes špatné znalosti kazašského jazyka. Roli univerzálního jazyka plní nadále ruština. Do značné míry je to dědictví sovětské minulosti, kdy více než 60 % Kazachů mluvilo rusky a mnoho obyvatel ji považovalo za svůj mateřský jazyk. V Kazachstánu téměř každý bez ohledu na národnost mluví a píše rusky, zatímco kazašským jazykem mluví v podstatě jen Kazaši, a to ještě ne všichni. Tento stav samozřejmě značně komplikuje rozsáhlé šíření kazašského jazyka v zemi.

A proto je obtížné nahradit dominantní postavení ruského jazyka kazašským jazykem, což potvrzují i statistické údaje. Takže například podle sčítání lidu v roce 2009 je ruský jazyk (ústní i písemný), tak či onak, využíván všemi nejběžnějšími etnickými skupinami, zatímco znalost kazašského jazyka je běžná pouze u zástupců těch etnických skupin, jejichž jazyk je sémantikou a dalšími lingvistickými parametry bližší kazaštině²⁷.

Složení obyvatelstva v Kazachstánu je multietnické – asi 125 různých národů a národností, z nichž většinu tvoří Rusové a Kazaši. Zároveň podíl Kazachů neustále roste: pokud v roce 1989 to bylo 37,8%, pak v roce 1999 dosáhl 53,5% a v roce 2009 - 63,1% z celkového počtu obyvatel²⁸. Nárůst počtu kazašského obyvatelstva je z velké části způsoben aktivním prováděním politiky repatriace etnických Kazachů, která začala v roce 2008. Za dobu existence samostatného Kazachstánu se do své etnické země vrátilo více než milion lidí z takových zemí jako Rusko, Mongolsko, Čína, Kyrgyzstán, Uzbekistán, Turecko²⁹.

V letech existence Sovětského svazu netvořili představitelé kazašského etnika většinu obyvatel země a repatriční politika byla koncipována tak, aby posílila pozici

---

²⁷ VERTOVEC, Steven. Super-diversity and its implications. Online. *Ethnic and Racial Studies*. 2007, roč. 30, č. 6, s. 1024-1054. ISSN 0141-9870. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01419870701599465>.

²⁸ XIE, Zhou a VAN, Fan. LANGUAGE POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE CONTEXT OF SOCIOCULTURAL PROCESSES. Online. *Verhnevolzhski Philological Bulletin*. 2020, roč. 22, č. 3, s. 220-231. ISSN 24999679. Dostupné z: <https://doi.org/10.20323/2499-9679-2020-3-22-219-230>.

²⁹ XIE, Zhou a VAN, Fan. Stejný.

titulárního národa. V 90. letech však kvůli liberalizaci politiky zemi opustily více než 3 miliony obyvatel, převážně Rusů a Němců, a problém se přesunul do ekonomické sféry.³⁰ Kazachstán přitahoval zpět etnické Kazachy žijící v zahraničí, svými kulturními a tradičními charakteristikami, jelikož lidi vracející se do Kazachstánu mohli rychle se integrovat do stávajícího prostředí. Pro společnost jednoho etnika je zpravidla jednodušší prosadit obecnou koncepci rozvoje země.³¹

Politika repatriace je tedy určena nejen k udržení vnitřní stability země, ale také k posílení národní identity. Ale jazyková integrace oralmanů byla nejednoznačná.³² Oralmani jsou etničtí Kazaši, kteří se do Kazachstánu vracejí se ze sousedních zemí, jako je Uzbekistán, Čína, Turkmenistán, Rusko a Kyrgyzstán, stejně jako z řady dalších asijských zemí, jako je Mongolsko, Írán, Afghánistán, Pákistán a další. Mnozí čelili nářečním rozdílům kazašského jazyka. Kromě toho se systémy psaní migrantů v jednotlivých zemích lišily: Kazaši z Číny používají latinku nebo arabské písmo, Kazaši z Turecka pouze latinku a ti ze zemí SNS azbuku.³³

Navzdory tomu, že význam ruského jazyka je státem zdůrazňován, v některých oblastech, například ve vzdělávání, dochází k opačné tendenci. Takže za 20 let od roku 1989 do roku 2010 se počet studentů ruského jazyka a počet ruských škol prudce snížil: od roku 1989 do roku 1990 více než polovina studentů studovala ruský jazyk a pouze 30,2 % všech studentů studovalo kazašský jazyk. V roce 2010 již počet studujících kazašský jazyk dosáhl 61,6 %. Počet škol s vyučujícím ruským jazykem se snížil z 5 200 na 1 473. Kromě toho se v letech 2015/2016 snížil počet vysokoškolských studentů studujících v ruských vzdělávacích programech a v ruštině na pobočkách a dalších odděleních ruských univerzit v Kazachstánu z 25 801 na 7 710, to znamená, že se snížil více než 2krát. Statistiky ukazují trend: výuka ruského jazyka v Kazachstánu klesá.³⁴

---

³⁰ UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME KAZAKHSTAN. Status of Oralman in Kazakhstan. 2006.

³¹ KUTER, Lois. Immersion Learning and Language Rights in France: The Case of the Diwan Schools. *The ACIE Newsletter*. 2004, roč. 8, č. 1.

³² UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME KAZAKHSTAN. Stejný.

³³ YU, Haiju. Současná situace ruského jazyka ve státech Střední Asie / Современное положение русского языка в государствах Центральной Азии. *Postsovětské studie / Постсоветские исследования*. 2020, roč. 3, č. 3.

³⁴ SINYACHKIN, V.P. a SINYACHKINA, N.L. Multilingualism in the Republic of Kazakhstan: Viewpoint from the Outside. Online. *Polylinguality and Transcultural Practices*. 2018, roč. 15, č.

Oficiální stránky vlády Kazachstánu používají kazaštinu, ruštinu a angličtinu, ale většina lidí dává přednost ruské verzi. Přestože postavení kazaštiny postupně stoupá, podíl ruského jazyka používaného hlavně v médiích příliš neklesá a stále ve velké části médií dominuje.

Přechod kazašské grafiky do latinské abecedy je předmětem velkého množství diskusí v kazašských společensko-politických a vědeckých kruzích. Myšlenku „relatinizace“ předložil bývalý prezident N. Nazarbajev v srpnu 2007.³⁵ Pro mnohé ruské lingvisty je tato iniciativa předpokladem úplného vytěsnění ruského jazyka z oficiální sféry použití a změn v zahraniční politice státu. Změna písma je každopádně velmi kontroverzní reforma. Tisková služba Ministerstva školství a vědy Republiky Kazachstán v předběžné analytické zprávě uvádí, že rekvalifikace ekonomicky aktivního obyvatelstva země bude trvat 12–15 let a přijde na 357 milionů dolarů.³⁶

Obhájcí reformy argumentují, že přechod na latinku bude impulsem pro další integraci země do mezinárodního prostoru, i když rychlé realizaci takového projektu brání fonetická struktura kazašského jazyka.³⁷ Dnes používá azbuku pouze 7 zemí světa: Rusko, Bělorusko, Ukrajina, Bulharsko, Tádžikistán, Kyrgyzstán a Kazachstán.

Přechod na latinskou abecedu je často interpretován jako prozápadní a protiruský. V tomto případě je na seznamu možných negativních důsledků zhoršení vztahů mezi Kazachstánem a Ruskem, zhoršení mezietnických vztahů uvnitř Kazachstánu a také zvýšený odliv slovanského obyvatelstva ze země.

Neúspěšný projekt může vést k faktické negramotnosti i kazašsky mluvícího obyvatelstva země, a to kvůli nutnosti osvojit si nová pravidla pravopisu. Tomuto aspektu by měla být věnována zvláštní pozornost ve světle ambiciózních plánů rozvoje státního

---

3, s. 445-460. ISSN 2618897X. Dostupné z: <https://doi.org/10.22363/2618-897X-2018-15-3-445-460>.

³⁵ KASHTANOVÁ, Irina. *Reforma abecedy státního jazyka Kazachstánu v zrcadle některých republikánských médií / Реформа алфавита государственного языка Казахстана в зеркале некоторых республиканских СМИ*. Ruská rada pro mezinárodní záležitosti / Российский совет по международным делам (РСМД).

³⁶ LANVERS, Ursula. 3. Elitism in language learning in the UK. Online. In: RIVERS, Damian J. a ZOTZMANN, Karin (ed.). *Isms in Language Education*. De Gruyter, 2017, s. 50-73. ISBN 9781501503085. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9781501503085-004>.

³⁷ HAMERS, Josiane a BLANC, Michel. *Bilingualism and Bilingualism*. 2. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. ISBN 0-521-64049-0.

jazyka všemi občany. Hodně práce bude také vyžadovat vytvoření nových pravidel pravopisu pro slova, která obsahují nějaká písmena azbuky. Lingvisté si budou muset vybrat mezi adaptací mezinárodních slov a jejich překladem do kazaštiny.³⁸

3.4.2. Právní rámec jazykové politiky v Kazachstánu

V roce 1989 byl přijat zákon „O jazycích v Kazašské SSR“, který určoval status kazašského a ruského jazyka, který stanovil, že „státním jazykem Kazašské SSR je kazašský jazyk“ a ruský jazyk je „jazykem mezietnické komunikace“.³⁹

Později byla podle článku 7 přijaté ústavy Kazachstánu z roku 1995 přijata kazaština jako jediný státní jazyk. Navzdory tomu jsou však práva ruský mluvících chráněna ústavou. Kromě toho, část 2 článku 7 uvádí, že ruský jazyk je oficiálně používán na rovnocenné úrovni společně s kazaštinou ve státních organizacích a místních samosprávách.⁴⁰

V roce 1997 usnesení Ústavní rady upřesnilo, že tato ústavní norma je chápána jednoznačně, že ve státních organizacích a samosprávách se oba jazyky používají stejně, bez ohledu na jakékoli okolnosti. Dne 11. července 1997 byl také přijat zákon Republiky Kazachstán č. 151-1 „O jazycích v Republice Kazachstán“, který stanovil, že „povinností každého občana Republiky Kazachstán je ovládat státní jazyk, který je nejdůležitějším faktorem při konsolidaci lidu Kazachstánu.“⁴¹

Dále byl v roce 2001 schválen „Státní program fungování a rozvoje jazyků na léta 2001-2010“, odstavec 5.1.1. který stanovil, že vládní agentury musí do roku 2010

---

³⁸ FRANCESCHINI, Rita. The genesis and development of research in multilingualism: Perspectives for future research. In: BENJAMINS, John. *The exploration of multilingualism: Development of research on L3, multilingualism and multiple language acquisition*. Amsterdam, 2009, s. 27-61. ISBN 978-90-272-0522-3.

³⁹ SULTAN, D a SABIROVA, D. Moderní jazyková politika v Republice Kazachstán / Современная языковая политика в Республике Казахстан, sv. 2, č. 5 (8), 2018, str. 60-62. *Kazan Bulletin of Young Scientists / Казанский вестник молодых учёных*. 2018, roč. 2, č. 5, s. 60-62.

⁴⁰ KAZACHSTÁN. Ústava Republiky Kazachstán / Конституция Республики Казахстан. 1995. Dostupné z: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1005029.

⁴¹ KAZACHSTÁN. Zákon Republiky Kazachstán ze dne 11. července 1997 č. 151-I: O jazycích v Republice Kazachstán. 2012. Dostupné z: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31376276

vypracovat plán postupného přechodu na státní jazyk.⁴² Další usnesení Ústavní rady z roku 2007 vysvětlovalo, že „základní zákon zajišťuje nadřazenost postavení státního jazyka“, ale zároveň se uznává právo odvolat se ke státním orgánům v ruštině.

Rozvoj vzdělanosti v republice se řídí obecnými strategickými směry modernizace vzdělávací soustavy, včetně sociokulturních, zaměřených na konsolidaci společnosti, zvýšení konkurenceschopnosti země, utváření občanské identity představitelů různých skupin a národních kultur jako základ pro rozvoj demokratické společnosti a úspěšnou socializaci jedince. Všechny tyto procesy samozřejmě představují nové výzvy pro kazašský vzdělávací systém. Vzdělávací prostředí Kazachstánu proto prochází obdobím výrazné transformace.

Přijetím Státního programu rozvoje vzdělávání Republiky Kazachstán na léta 2005-2010 se školství posunulo do nové etapy rozvoje a fungování (státní program, 2005), ve kterém je důležité místo integrovaný rozvoj vícejazyčného vzdělávání. V Kazachstánu se provádějí významné reformy s cílem zavést kvalitativní přechod k trojjazyčnosti ve vysokoškolském vzdělávání, zejména s cílem podpořit anglický jazyk na sekundárním vzdělávání.^{43,44}

V roce 2011 byla předložena řada přísných změn stávajících legislativních aktů v otázkách jazykové politiky, které byly následně změkčeny.

Vláda Kazachstánu usnesením ze dne 16. října 2023 schválila Koncepti rozvoje jazykové politiky v Republice Kazachstán na léta 2023-2029.⁴⁵

Podle Koncepte rozvoje jazykové politiky v Republice Kazachstán na léta 2023-2029 bude dosaženo následujících cílů:

- podíl obyvatel hovořících státním (kazašským) jazykem bude do roku 2029 činit 84 % oproti 81 % v roce 2023;

---

⁴² KAZACHSTÁN. Dekret prezidenta Republiky Kazachstán ze dne 7. února 2001 č. 550: O Státním programu fungování a rozvoje jazyků na léta 2001-2010. 2010. Dostupné z: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1021749.

⁴³ BOWLER, Megan. A Languages Crisis? *HEPI*. 2020, roč. 1, č. 1, s. 62.

⁴⁴ KAZACHSTÁN. K programu města pro fungování a rozvoj jazyků na léta 2005-2007. 2007. Dostupné z: <http://law.gov.kz/client/#!/doc/22667/rus/30.03.2007>

⁴⁵ https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31956658

- podíl zaměstnanců organizací poskytujících veřejné služby a národních podniků ovládajících státní jazyk na úrovni B1 podle systému KAZTEST bude do roku 2029 činit 43 %;
- podíl televizních programů vysílaných ve státním jazyce ve státní televizi bude do roku 2029 činit 84 %;
- podíl kazašského jazyka ve státních médiích bude do roku 2029 činit 86 %.⁴⁶

3.4.3. Jazyková politika Kazachstánu uplatňovaná ve školství

V současné době existuje v Kazachstánu šest „Nazarbajevských intelektuálních škol“ (НИИШ) na kterých studuje 4 000 studentů, 33 specializovaných škol „Murager“, kde je výuka vedena současně ve třech jazycích (kazaština, ruština, angličtina), které pokrývají asi 5 000 studentů.⁴⁷ Od roku 2004 byl na 32 školách zaveden experiment na výuku angličtiny od druhého stupně v rozsahu 2 hodin týdně. Více než 15 000 studentů studuje na kazašsko-tureckých lyceích, kde vzdělávání probíhá současně ve čtyřech jazycích (kazaština, ruština, angličtina, turečtina).⁴⁸

Jedním z důsledných kroků při řešení problémů jazykové přípravy budoucích specialistů v Kazachstánu je navýšení kreditů v kazaštině, ruštině a cizích jazycích v řadě základních oborů. Kazachstán byl mezi prvními zeměmi bývalého SSSR, které se připojily k boloňskému procesu. Dne 11. března 2010 se Výbor ministrů školství Boloňského procesu (46 zemí) rozhodl připojit Kazachstán k Boloňskému procesu.⁴⁹ V roce 2011 zahájil Kazachstán strategický desetiletý program restrukturalizace celého vzdělávacího systému, a to jak z hlediska struktury, tak i školení.

⁴⁶ KAZACHSTÁN. K programu města pro fungování a rozvoj jazyků na léta 2005-2007. 2007. Dostupné z: <http://law.gov.kz/client/#!/doc/22667/rus/30.03.2007>; https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=31956658

⁴⁷ AUTONOMOUS EDUCATIONAL ORGANIZATION "NAZARBAYEV INTELLECTUAL SCHOOLS." *Nazarbayev Intellectual Schools*. Online. 2024. Dostupné z: <https://nis.edu.kz/en>.

⁴⁸ EVANS, Stephen. The evolutionary dynamics of postcolonial Englishes: A Hong Kong case study. Online. *Journal of Sociolinguistics*. 2014, roč. 18, č. 5, s. 571-603. ISSN 1360-6441. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/josl.12104>.

⁴⁹ NEZÁVISLÁ AGENTURA PRO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY VE VZDĚLÁVÁNÍ (IQAA). *Bolognský Proces Do Kazachstánu*. 2010.

Kazachstán přebírá mnoho principů západního vzdělávání, od 12letého školského systému namísto 11 letého sovětského modelu až po přístup Evropské unie k vysokoškolskému vzdělávání.⁵⁰ Vstup Kazachstánu do Boloňského procesu poskytuje kazašským vysokoškolským institucím a studentům skutečné výhody. Ty zahrnují:

- uvedení vzdělávacích programů a osnov do souladu s evropskými standardy;
- uznávání kvalifikací a akademických titulů země;
- zajištění akademické mobility učitelů a studentů;
- uznávání studia kazašských studentů na zahraničních univerzitách;
- realizace dvojí diplomu;
- uznávání kazašských diplomů v Evropské unii;
- právo absolventů pracovat v jakékoli zemi účastníci se boloňského procesu.

Vstup Kazachstánu do mezinárodního vzdělávacího společenství jako plnohodnotného partnera přinesl velké změny v systému vysokoškolského vzdělávání. Zavedení metod corporate governance a vícejazyčného vzdělávání spolu s podporou akademické mobility stanovilo nová měřítko pro kazašské univerzity. Je podporována a rozvíjena společná odpovědnost potenciálních zaměstnavatelů a vzdělávacích institucí za poskytování kvalitního školení.⁵¹

S ohledem na vývoj Kazachstánu a na mezinárodní integrační procesy je programovatelné vícejazyčné vzdělávání v kazašském vzdělávacím systému žádané. Je to dáno vysokou akademickou motivací studentů a odborníků v souvislosti s touhou zlepšit svou odbornou způsobilost a konkurenceschopnost v kontextu mezinárodní integrace Kazachstánu.

Při diskuzi na téma poptávky po vícejazyčném vzdělávání by se nemělo zapomínat na myšlenku Trojjazyčnosti, která je také jedním ze zásadních hybatelů procesu modernizace

---

⁵⁰ KAZACHSTÁN. Koncepce 12letého středního všeobecného vzdělávání v Republice Kazachstán. 2010. Dostupné z: https://astana-bilim.kz/12_let_sred_obr?lang=ru.

⁵¹ TOLLEFSON, James W. Ideology, Language Varieties, and ELT. Online. In: CUMMINS, Jim a DAVISON, Chris (ed.). *International Handbook of English Language Teaching*. Boston, MA: Springer US, 2007, s. 25-36. ISBN 978-0-387-46300-1. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-0-387-46301-8_3.

jazyka v oblasti vzdělávání. V Kazašské republice myšlenku trojice jazyků poprvé vyslovil bývalý prezident N. Nazarbajev již v roce 2004.⁵² V říjnu 2006 na XII. zasedání Shromáždění lidu Kazachstánu EU, Prezident znovu poznamenal, že znalost alespoň tří jazyků je důležitá pro budoucnost našich dětí. A již v roce 2007 v Poselství lidu Kazachstánu „Nový Kazachstán v Novém světě“ navrhl exprezident N. Nazarbajev zahájit postupnou realizaci tohoto projektu, podle kterého je nutné rozvíjet tři jazyky: kazaštinu jako státní jazyk, ruštinu jako jazyk mezinárodní komunikace a angličtinu jako jazyk úspěšné integrace do globální ekonomiky.⁵³

Vícejazyčné vzdělávání bylo proto zakotveno v následujících legislativních aktech: Ústava Republiky Kazachstán, Zákon Republiky Kazachstán „o jazycích“, zákon Republiky Kazachstán „O vzdělávání“, Státní program pro vzdělávání Fungování jazyků v Republice Kazachstán na léta 2001–2010, Koncepce rozvoje cizojazyčného vzdělávání Republiky Kazachstán a další, které tvořily její právní základ.⁵⁴ Výše uvedené dokumenty definují roli a místo mnohojazyčného vzdělávání, principy vytváření moderního efektivního systému řízení mnohojazyčného vzdělávání. Již dnes lze hovořit o dokončení prací na institucionální podpoře realizace Státního programu rozvoje vzdělávání Republiky Kazachstán na léta 2011-2020, jehož základními kompetencemi jsou trilingvismus, euroasijský multikulturalismus a komunikace.

Státní program rozvoje jazyků byl realizován ve třech etapách. V první etapě (2011-2013) byl přijat soubor opatření ke zlepšení právního a metodického rámce pro další fungování a rozvoj jazyků. V rámci druhé etapy (2014–2016) byl realizován soubor praktických opatření k zavedení nových technologií a metod v oblasti studia a užívání státního jazyka a zachování jazykové rozmanitosti. Ve třetí etapě (2017–2020) došlo ke konsolidaci výsledku prostřednictvím systematického sledování míry poptávky po státním jazyce ve všech oblastech veřejného života, kvality jeho správného používání a úrovně

---

⁵² TING, Zeng. Mnohojazyčné Vzdělávání Ve Vysokých Vzdělávacích Zemích Středoasie. *Bulletin Moskevské univerzity*. 2020, roč. 20, č. 2, s. 102-117.

⁵³ SINYACHKIN, V.P. a SINYACHKINA, N.L. Multilingualism in the Republic of Kazakhstan: Viewpoint from the Outside. Online. *Polylinguality and Transcultural Practices*. 2018, roč. 15, č. 3, s. 445-460. ISSN 2618897X. Dostupné z: <https://doi.org/10.22363/2618-897X-2018-15-3-445-460>.

⁵⁴ TING, Zeng. Mnohojazyčné Vzdělávání Ve Vysokých Vzdělávacích Zemích Středoasie. *Bulletin Moskevské univerzity*. 2020, roč. 20, č. 2, s. 102-117.

ovládání při dalším udržení pozic jiných jazyků.⁵⁵ Na základě výsledků realizace programu byl podíl dospělé populace hovořící státním jazykem v roce 2014 20 %, v roce 2017 80 %, v roce 2020 již 95 % z celkového počtu dospělých trvale žijících v Kazachstánu.⁵⁶

Podíl Kazachů, kteří mluví rusky, byl v roce 2020 přibližně 90 %. Podíl obyvatel hovořících anglicky se zvýšil z 10% (2014) na 20% (2020). Podíl obyvatel hovořících třemi jazyky (kazašský, ruský a anglický) byl v roce 2014 10 % a v roce 2020 již 15 %.⁵⁷

Dříve bylo oznámeno, že Kazachstán také plánuje zavést úrovně znalostí kazašského jazyka. Od nového akademického roku 2024/2025 bude v Kazachstánu zavedena každoroční zkouška z kazašského jazyka. Zkouška je zavedena pro žáky 5–8 a 10 tříd střední školy a dále v organizacích technického, odborného a vyššího středního vzdělávání.⁵⁸

---

⁵⁵ KAZACHSTÁN. Po schválení Státního programu rozvoje zdravotnictví Republiky Kazachstán "Salamatty Kazachstán" na léta 2011 - 2015 / Об утверждении Государственной программы развития здравоохранения Республики Казахстан "Саламатты Қазақстан" на 2011 - 2015 годы. 2011.

⁵⁶ KAZACHSTÁN. O schválení Státního programu implementace jazykové politiky v Kazašské republice na léta 2020-2025 / Об утверждении Государственной программы по реализации языковой политики в Республике Казахстан на 2020-2025 годы. 2020. Dostupné z: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900001045>.

⁵⁷ BOWLER, Megan. A Languages Crisis? *HEPI*. 2020, roč. 1, č. 1, s. 62.

⁵⁸ MAMYRKHANOVA, Madina. Kdo bude skládat zkoušky z kazašského jazyka, uvedlo ministerstvo školství / Кто будет сдавать экзамены по казахскому языку, рассказали в Минпросвещения. Online. *Zakon.kz*. 2024. Dostupné z: LLP "Společnost YurInfo", <https://www.zakon.kz/obshestvo/6425019-kto-budet-sdavayt-ekzameny-po-kazakhskomu-yazyku-rasskazali-v-minprosveshcheniya.html>.

IV. Vlastní práce

4.1. Jazyková politika na Kazpotrebsoyuz Economic University v Karagandě

4.1.1. Popis

Institut Karagandské univerzity byl založen v roce 1966 rozhodnutím Rady ministrů SSSR (č. 215) a usnesením předsednictva Ústředního svazu SSSR. Od roku 2021 nese název Ekonomická univerzita Kazpotrebsoyuz.⁵⁹ Univerzita každoročně přijímá na bakalářské studijní obory (celkem 26 oborů), na magisterské studijní obory (celkem 13 oborů) a na doktorské studijní obory (celkem 4 oborů) celkem 4 000 až 6 000 studentů.

4.1.2. Jazykové vzdělání na univerzitě

Univerzita má jazykovou katedru – ruského a jiných cizích jazyku, a všechny obory zahrnují výuku ve dvou jazycích – ruštině a kazaštině.

V současné době je multikulturní výchova v Republice Kazachstán jedním z hlavních směrů v systému vysokoškolského vzdělávání. Právě univerzita je považována za hlavní etapu v procesu formování a rozvoje multikulturní osobnosti.

Podle ministerstva školství a vědy Republiky Kazachstán zavádění mnohojazyčnosti na vysokých školách v Kazachstánu začalo v roce 2008. Z 360 000 studentů prezenčního studia studuje 1,4 % studentů v cizím jazyce, 8,3 % pedagogického sboru ovládá cizí jazyk (ze 40 500 pedagogů). V roce 2011 byly do standardních pregraduálních osnov zavedeny kurzy „Kazachština (ruština) odborný jazyk“ a „Cizí odborný jazyk“. Zavádí se stupňovitý model jazykového vzdělávání založený na mezinárodních standardech. Univerzity mohou získat institucionální a specializovanou akreditaci ve třech jazycích. Systematicky se pracuje na vydávání a překladu hlavních učebnic vysokých škol do státního jazyka.⁶⁰

---

⁵⁹ KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *Karagandská univerzita Kazpotrebsouz*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/>.

⁶⁰ SINYACHKIN, V.P. a SINYACHKINA, N.L. Multilingualism in the Republic of Kazakhstan: Viewpoint from the Outside. Online. *Polylinguality and Transcultural Practices*. 2018, roč. 15, č. 3, s. 445-460. ISSN 2618897X. Dostupné z: <https://doi.org/10.22363/2618-897X-2018-15-3-445-460>.

Cílem programu Karagandské ekonomické univerzity Kazpotrebsouz je realizace vícejazyčného vzdělávání zaměřeného na přípravu vysoce kvalifikovaných, konkurenceschopných odborníků v zemědělských oborech, kteří mají jazykovou kompetenci založenou na paralelní znalosti kazaštiny, ruštiny, angličtiny a tím zajistit mobilitu v mezinárodním vzdělávání, konkurenceschopnost na trhu práce a vychovat odborníky schopné interkulturní komunikace. V souladu s tím univerzita vypracovala strategii a program rozvoje mnohojazyčného vzdělávání na léta 2020-2025, jehož cílem je vytvořit kontinuální, víceúrovňovou a fázovanou mnohojazyčnou přípravu studentů bakalářských, magisterských a doktorských studijních programů v řadě předmětů, např. počítačové vybavení a software, státní a místní správa, marketing, řízení, mezinárodní vztahy, světová ekonomika, účetnictví, ekologie, finance, právní věda apod.⁶¹

Ve výše uvedených oborech byly vytvořeny vícejazyčné skupiny, byl proveden monitoring znalostí, byli zapojeni kvalifikované učitelé s akademickým titulem, kteří mají pedagogickou praxi a zkušenosti s prací v zahraničí.

Jazyková kompetence učitelů s dalšími kompetencemi se stala nedílnou součástí přípravy vysoce kvalifikovaných, konkurenceschopných odborníků, mobilních v mezinárodním vzdělávacím prostoru a na trhu práce.

Úkoly Ekonomické univerzity Kazpotrebsouz v tomto směru jsou následující:

- přilákání pedagogických pracovníků k vedení výuky ve státních a cizích jazycích;
- poskytování vzdělávacích materiálů pedagogickým pracovníkům pro výuku jazyka;
- pořádání intenzivních odborně-lingvistických kurzů za účasti státních a západních odborníků Karagandské ekonomické univerzity Kazpotrebsouz nebo partnerských univerzit v zahraničí;
- organizace průběžného jazykového vzdělávání učitelů vyučujících studenty 1-3 ročníků bakalářského studia k lepšímu zvládnutí cizího jazyka;
- organizování jazykových stáží a na partnerských univerzitách v zahraničí.

Na jednání Akademické rady byl schválen Program rozvoje mnohojazyčného vzdělávání univerzity na léta 2020-2025.

---

⁶¹ KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *Karagandská univerzita Kazpotrebsouz*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/>.

Kromě toho se na Karagandské ekonomické univerzitě Kazpotrebsouz konají mezinárodní vědecké a metodické semináře pro vědce, vysokoškolské a doktorandské studenty, učitele a specialisty vzdělávacích institucí.⁶²

V rozvoji mnohojazyčného vzdělávání se angažuje také Centrum pro mezinárodní spolupráci, které připravilo jednotlivé fakulty univerzity na vícejazyčné vzdělávání a v současné době pravidelně zve zahraniční profesory k přednáškám

Karagandská ekonomická univerzita Kazpotrebsouz naplánovala do roku 2025 následující aktivity za účelem realizace strategického plánu rozvoje mnohojazyčného vzdělávání:⁶³

- znalost mateřského, státního a cizích jazyků na 90 %;
- dostupnost aktuálních vzdělávacích dat pro realizaci mnohojazyčného vzdělávání;
- fungování systému školení a dalšího vzdělávání pracovníků vícejazyčného vzdělávání;
- zvýšení počtu studentů o 25 % ve vícejazyčných skupinách ze všech studentů;
- zavedení vzdělávacích programů pro bakalářské a magisterské programy s přihlédnutím k vícejazyčnému vzdělávání;
- 100% dostupnost státních i zahraničních učebnic;
- zavedení intenzivních lingvistických kurzů pro přípravu pedagogických pracovníků na výuku v cizím jazyce;
- organizace akademické mobility učitelů, vědeckých odborníků a studentů, další vzdělávání učitelů na zahraničních vysokých školách a předních institucích (firmách);
- stálá účast na mezinárodních programech a projektech na specializovaných vysokých školách v zahraničí,
- příprava postgraduálních studentů ve spolupráci s předními zahraničními univerzitami, které získaly mezinárodně akreditované doktorské programy, realizace magisterského studia s dvojím diplomem ze dvou univerzit

---

⁶² KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *Karagandská univerzita Kazpotrebsouz*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/>.

⁶³ KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *Stejný zdroj*.

současně s evropskými univerzitami na základě mezinárodní spolupráce kateder.⁶⁴

4.2. Průzkum

4.2.1. Stanovení hypotéz

Mezi studenty vysokých škol byl proveden průzkum v elektronické podobě. Dotazník se skládal z 15 otázek různého charakteru souvisejících s integrací jazykové politiky v Kazachstánu.

Na základě otázek byly formulovány následující hypotézy:

1. Většina studentů považuje kazaštinu za svůj rodný jazyk.
2. Většina studentů se domnívá, že Kazachstán potřebuje dva státní jazyky.
3. Význam kazašského jazyka ve společnosti každým rokem roste.
4. Občan Kazachstánu bez ohledu na národnost musí mluvit kazašským jazykem.
5. V televizi a na internetu převládá ruský jazyk.
6. Znalost cizích jazyků je v moderním světě velmi důležitá.
7. Inovace v jazykové politice Kazachstánu ovlivnily kvalitu výuky na univerzitě.

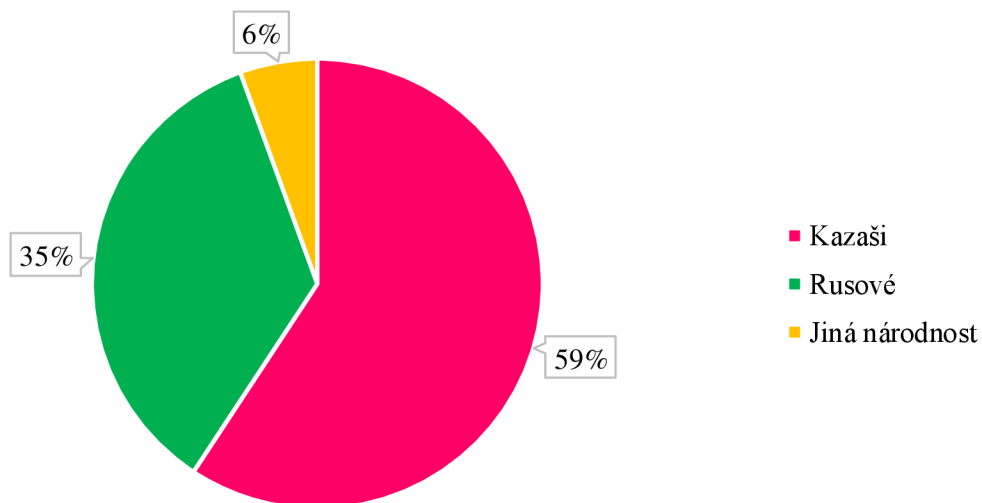
4.2.2. Analýza dat

Jedna z prvních otázek se týkala národnosti. Tato otázka byla položena studentům za účelem identifikace a kategorizace dotazovaných. Průzkumu se zúčastnilo 54 osob, z toho 59 % kazašské národnosti, 35 % ruské a 6 % jiné národnosti (graf 1). Z 54 dotazovaných 3 respondentů patří k jiným národnostním skupinám: uzbecké, korejské a kyrgyzské národnosti.

---

⁶⁴ KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *Karagandská univerzita Kazpotrebsouz*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/>.

Graf 1. Národnost dotazovaných studentů

Graf 1. Národnost dotazovaných studentů

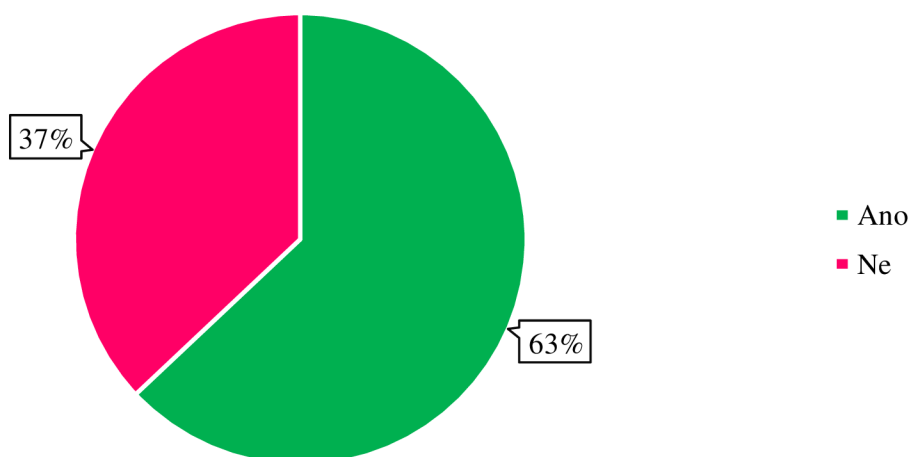
Zdroj: Vlastní zpracování

Hypotéza 1. Většina studentů považuje kazaštinu za svůj rodný jazyk.

Vzhledem k tomu, že národním jazykem v Kazachstánu je kazašský jazyk, byla položena otázka: „Považujete kazašský jazyk za svůj rodný jazyk? Průzkum ukázal, že názory byly různé (graf 2).

Většina studentů, kteří nepatří ke kazašské národnosti, na tuto otázku odpověděla, že kazašský jazyk nepovažují za svůj rodný jazyk.

Graf 2. Považujete kazašský jazyk za svůj rodný jazyk?

Graf 2. Považujete kazašský jazyk za svůj rodný jazyk?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na základě výsledků průzkumu, 63 % dotazovaných studentů uvedlo, že jejich rodným jazykem je skutečně kazaština, přestože dva z nich jsou podle národnosti Rusové. Na navazující otázku „proč je to zrovna kazaština?“, následovala odpověď, že vyrostli v kazašském prostředí a komunikace probíhala převážně výhradně v kazašském jazyce.

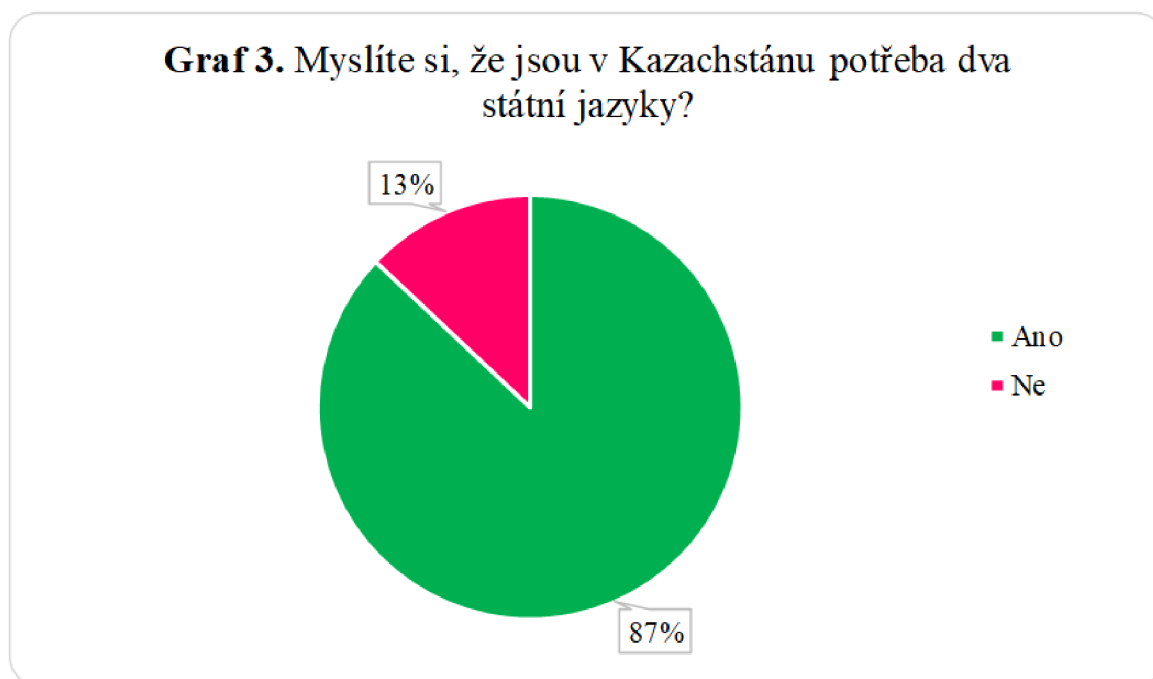
Zbytek respondentů (37 %) odpověděl, že kazaštinu nepovažuje za svůj rodný jazyk. Většina studentů tedy berou kazašský jazyk, jako svůj rodný jazyk, což znamená, že hypotéza 1 je potvrzena.

Hypotéza 2. Většina studentů se domnívá, že v Kazachstánu je nutné mít dva státní jazyky.

Podle grafu 3 většina studentů odpověděla, že v Kazachstánu je nutné mít dva úřední jazyky na rovnocenném základě (kazaštinu a ruštinu). Proti odpovědělo pouze 7 respondentů.

Jak již bylo zmíněno dříve, kazašský jazyk je státním jazykem na legislativní úrovni, zatímco ruština je jazykem mezinárodní komunikace. Jedním z možných důvodů, proč 87 %

odpovědělo „ano“, je to, že tento průzkum proběhl v oblasti Kazachstánu, kde žije poměrně hodně ruské mluvících lidí.

Graf 3. Myslíte si, že jsou v Kazachstánu potřeba dva státní jazyky?

Zdroj: Vlastní zpracování

Potvrzení této hypotézy najde své místo ve městě Karaganda a regionu Karagandy, protože 51,26 % obyvatel Karagandy jsou Kazaši, 32,24 % jsou Rusové, 3,95 % jsou Ukrajinci.⁶⁵ Tedy tato hypotéza je potvrzena.

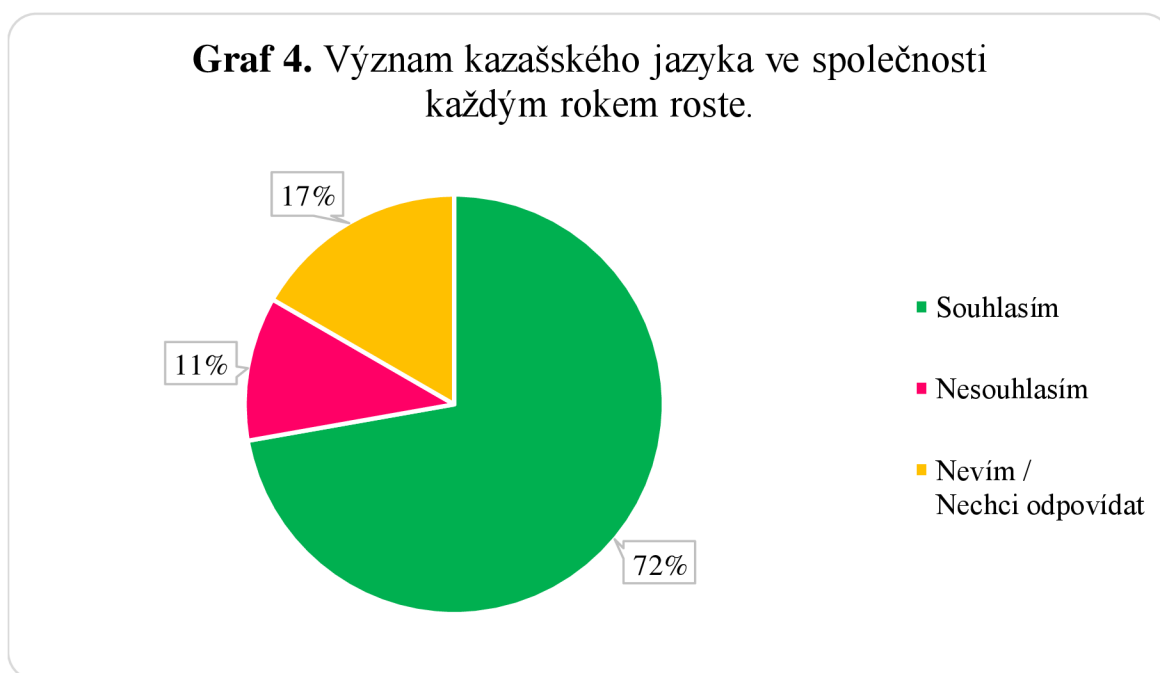
Hypotéza 3. Význam kazašského jazyka ve společnosti každým rokem roste.

Jak již bylo uvedeno výše, jazyková politika je regulována na legislativní úrovni. Do roku 2030 by se podle Koncepce rozvoje jazykové politiky v Republice Kazachstán na léta 2023-2029 měl by význam kazašského jazyka v zemi zvýšit.⁶⁶ V této otázce museli studenti

⁶⁵ NÁRODNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD AGENTURY PRO STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ A REFORMY REPUBLIKY KAZACHSTÁN. *Populace Kazachstánu*. Online. 2024. Dostupné z: <https://new.stat.gov.kz/api/iblock/element/37278/file/ru/>.

⁶⁶ KAZACHSTÁN. K programu města pro fungování a rozvoj jazyků na léta 2005-2007. 2007. Dostupné z: <http://law.gov.kz/client/#!/doc/22667/rus/30.03.2007>

na základě svých pozorování nebo pocitů s tímto tvrzením souhlasit nebo nesouhlasit. Také byla přidána možnost „nevím nebo nechci odpovídat“, protože někteří studenti nejsou připraveni sdělit svůj názor na tuto věc. Odůvodnili to tím, že žijí v Kazachstánu tak dlouho, že nemohou posoudit důležitost kazašského jazyka ve společnosti v posledních letech.

Graf 4. Význam kazašského jazyka ve společnosti každým rokem roste.

Zdroj: Vlastní zpracování

Výsledkem bylo, že 72 % respondentů s tímto tvrzením souhlasilo, 11 % odpovědělo, že nesouhlasí, a zbytek 17% si přeje od odpovědi vyhnout se. Rozvoj kazašského jazyka v zemi je skutečně jednou z priorit na příštích 7 let. Stát aktivně zavádí kazašský jazyk do každodenního života obyvatel Kazachstánu. Kazašský jazyk je již dlouho součástí osnov všech vzdělávacích institucí. Vzdělávací program prochází řadou aktualizací a reforem pro organizace vyššího vzdělávání v oblastech „Jazyk a literatura“, „Příprava učitelů jazyků a literatury“ v souladu s novými profesními standardy. U některých pozic se navíc výrazně zvýšily kvalifikační požadavky na znalost státního jazyka alespoň na průměrné úrovni (B1). Pro tyto účely se stát zavázal organizovat kazašské jazykové kurzy pro dospělé ve státních jazykových školicích střediscích. Navíc, pokud bylo možné dříve úřední dokumenty mít v ruštině, nyní musí být veškerá dokumentace vedena v kazaštině.

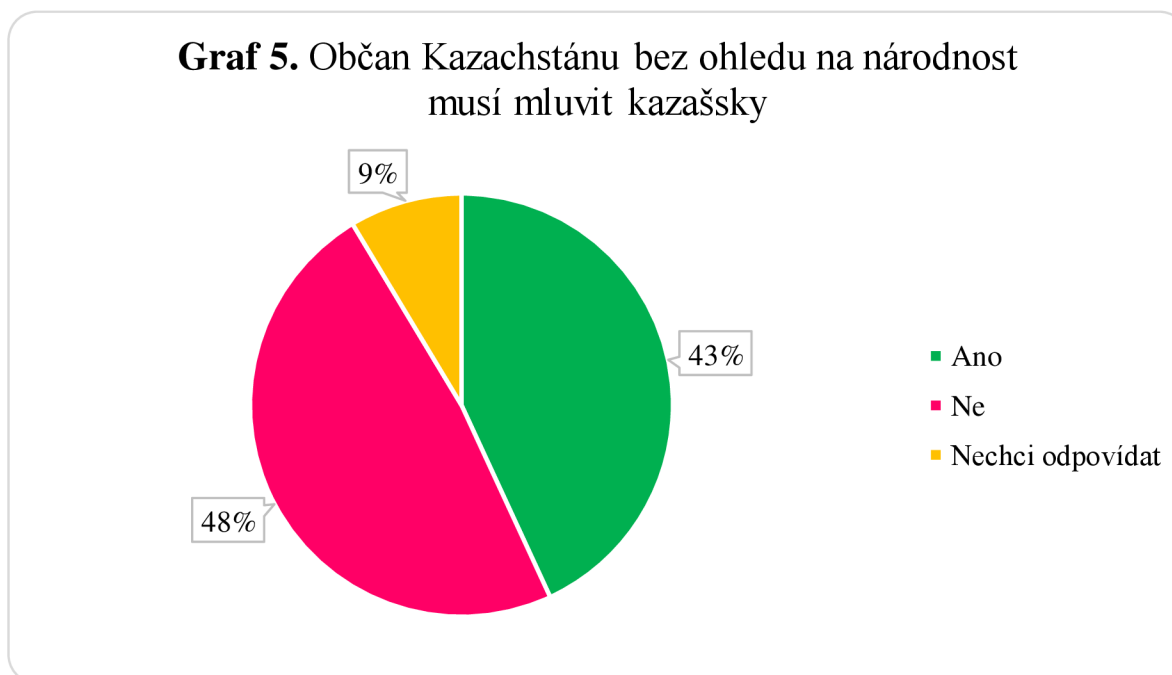
Přechod z azbuky na latinku v kazašském jazyce je navíc velkou revolucí v jazykové politice. V tomto ohledu je nutné vyvíjet, vydávat a distribuovat pravopisné slovníky

kazašského jazyka založené na latinské abecedě, příručky o kazašském pravopisu, pravopisu a kultuře slov, stejně jako znovu vydávat vzdělávací materiály pro školy a vysoké školy v souladu s inovacemi. Obecně se hypotéza potvrzuje – význam kazašského jazyka za posledních pár let vzrostl.

Hypotéza 4. Občan Kazachstánu bez ohledu na národnost musí mluvit kazašským jazykem.

Protože se ukázalo, že vývoj kazašského jazyka a jeho význam v posledních letech vzrostl, byla položena následující otázka: „je-li občan Kazachstánu povinen mluvit kazašským jazykem navzdory své národnosti?“

Graf 5. Občan Kazachstánu bez ohledu na národnost musí mluvit kazašsky.

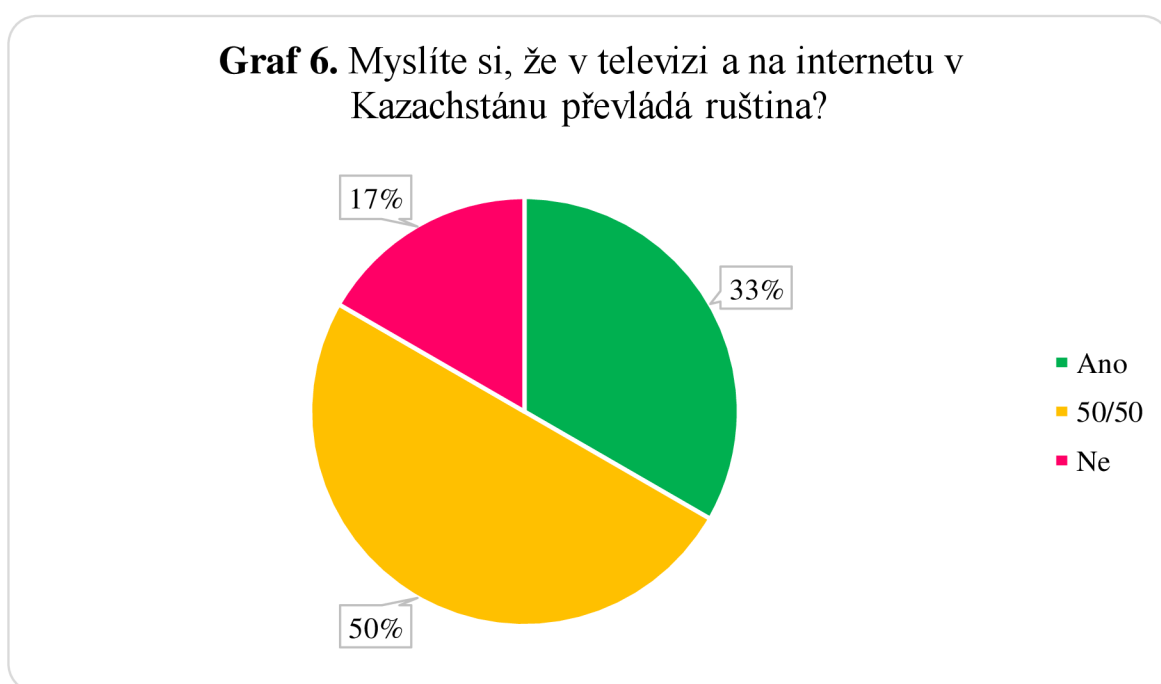
Zdroj: Vlastní zpracování

Občan Kazachstánu musí podle zákona znát kazašský jazyk, ale měli by zvládat kazašský jazyk i studenti? 43 % odpovědělo, že občan Kazachstánu je povinen znát a mluvit kazašsky. 48 % studentů se domnívá, že to není nutné. Na tuto otázku se rozhodlo neodpovídat 5 respondentů z 54 respondentů.

Názory se tedy rozdělily, ale v komentářích většina respondentů uvedla (dle jejich názorů), že není nutné mluvit a znát jazyk na nativní úrovni, ale důležité je hlavně rozumět kazašskému jazyku.

Tedy nelze s jistotou určit závěr, protože výsledek není jednoznačný: každý z protichůdných názorů činí téměř 50 %, pokud nezohledníme výsledek těch respondentů, kteří se rozhodli neodpovídat. V tomto případě nelze hypotézu potvrdit ani vyvrátit.

Hypotéza 5. V televizi a na internetu převládá ruský jazyk.

Graf 6. Myslíte si, že v televizi a na internetu v Kazachstánu převládá ruština?

Zdroj: Vlastní zpracování

Na otázku převládání ruštiny v televizi či na internetu je vidět, že u respondentů nebyla jednoznačná odpověď. Pouze 33% odpovědělo, že převládá ruština, 17% odpovědělo, že nepřevládá a 50% dotazovaných respondentů nedokázala odpovědět. Vše je způsobeno tím, že pořady běží buď pouze v ruštině anebo v kazaštině. Některé televizní programy běží pouze v kazaštině, některé televizní programy vysílají v kazaštině pouze v noci a přes den v ruštině či naopak. Proto odpověď, převládá-li ruština v televizi, je velmi nejednoznačná. Naopak ohledně internetu by odpověď byla jednodušší. Jelikož je kazaština

na internetu velmi mladým jazykem, lze z toho odvodit, že ruština na internetu převládá, ale je otázkou času, kdy kazašský internet bude v kazaštině.

Hypotéza 6. Znalost cizích jazyků je v moderním světě velmi důležitá.

Graf 7. Znalost cizích jazyků je v moderním světě velmi důležitá.

Zdroj: Vlastní zpracování

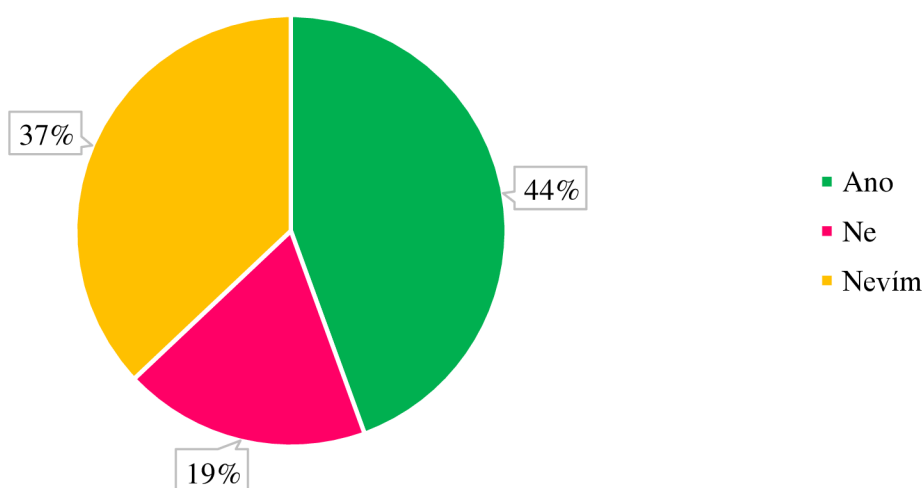
83 % dotazovaných respondentů odpovědělo, že znalost cizích jazyků v dnešním moderním světě je důležitá. Dále následoval komentář, že znalost např. angličtiny je velmi důležitá, protože usnadňuje cestování a dorozumění se kdekoliv a napomáhá rozvoji konkurenceschopnosti na trhu práce. 13 % odpovědělo, že nesouhlasí s tvrzením, že znalost cizích jazyků je důležitá. Odůvodnili tím že, stačí znát pouze jeden jazyk, jelikož bydlí v Kazachstánu a tento stát není tak rozvinutý jako např. Evropské státy, kde počet turistů velmi vysoký a také velmi vysoké procento cizinců žijících v zemích Evropské Unii. 4% není jisty, že znalost cizích jazyků je důležitá, jelikož v dnešním moderním světě jsou pomocné nástroje jako internet a umělá inteligence, která může pomoci v jakékoliv situaci.

Univerzita má jazykovou katedru, kde se vyučuje ruština, němčina, angličtina a dokonce i čínština.⁶⁷

Jelikož většina respondentů má kladnou odpověď lze konstatovat, že hypotéza je potvrzena.

Hypotéza 7. Inovace v jazykové politice Kazachstánu ovlivnily metody výuky na univerzitě.

Graf 8. Inovace v jazykové politice Kazachstánu ovlivnily vyučovací metody na univerzitě

Graf 8. Inovace v jazykové politice Kazachstánu ovlivnily vyučovací metody na univerzitě
Zdroj: Vlastní zpracování

Jedna z otázek zněla: „Ovlivnily inovace v jazykové politice Kazachstánu vyučovací metody na univerzitě? Vzhledem k tomu, že azbuku v kazašském jazyce nahradila latinka, musely vzdělávací instituce vynaložit velké úsilí na změnu vyučovacích metod. Týkalo se to zejména škol a ústavů, kde probíhá výuka výhradně v kazašském jazyce, a přímo se to dotklo i jazykových fakult a kateder.

⁶⁷ KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. SLOŽENÍ KATEDRA „Cizí a ruský jazyk“. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/component/content/article?id=687>.

Podle výsledků průzkumu 44 % studentů odpovědělo, že zaznamenali změny ve výukových metodách, 19 % z 54 respondentů nezaznamenalo významný rozdíl, 37 % respondentů bylo obtížné odpovědět a uvedli „nevím“. Odůvodnění naznačovalo, že hlavním problémem byl přechod na latinku. Kvůli nedostatku vhodných učebních materiálů a nedostatku informací o pravidlech psaní a používání latinky ve srovnání s běžnou azbukou mají studenti i učitelé při učení určité potíže.

Počet lidí, kteří na tuto otázku odpověděli kladně, je však stále větší, což potvrzuje výše uvedenou hypotézu.

V. Vyhodnocení výsledků a doporučení

Výsledky studie jsou následující:

Hypotéza	Výsledek
H1. Většina studentů považuje kazaštinu za svůj rodný jazyk.	Potvrzena
H2. Většina studentů domnívá že Kazachstán potřebuje dva státní jazyky.	Potvrzena
H3. Význam kazašského jazyka ve společnosti každým rokem roste.	Potvrzena
H4. Občan Kazachstánu bez ohledu na národnost musí mluvit kazašským jazykem.	Nepotvrzena
H5. V televizi a na internetu převládá ruský jazyk.	Nepotvrzena
H6. Znalost cizích jazyků je v moderním světě velmi důležitá.	Potvrzena
H7. Inovace v jazykové politice Kazachstánu ovlivnily kvalitu výuky na univerzitě.	Potvrzena

Tabulka 1. Seznam a výsledky hypotéz.

Zdroj: Vlastní zpracování.

Hypotéza 1. Byla potvrzena. Je to dáno tím, že většina dotazovaných respondentů jsou kazašské národnosti, a také lidí, kteří vyrostli v kazašském prostředí, kde mluvili výhradně kazašským jazykem.

Hypotéza 2. Byla potvrzena. Výsledky průzkumu ukázaly, že v Kazachstánu i přes jediný státní jazyk, kterým je kazaština, ruština je dalším nejpoužívanějším jazykem v Kazachstánu, což ospravedlňuje její statut jazyka mezinárodní komunikace od dob SSSR.

Hypotéza 3. Byla potvrzena. Význam kazašského jazyka s každým dalším rokem roste. Počet lidí mluvících kazašsky bez ohledu na národnost se zvyšuje. Kromě toho se na legislativní úrovni plánuje další rozvoj kazašského jazyka.

Hypotéza 4. Nepotvrzená. Podle ústavy je občan Kazachstánu povinen mluvit kazašským jazykem. Ne všichni dotázaní studenti však s tímto tvrzením souhlasí. Těžko to posoudit, pokud člověk vyrůstal například v ruské mluvící rodině s ruskojazyčným prostředím. Tato hypotéza proto nemá jednoznačnou odpověď.

Hypotéza 5. Není potvrzeno. Televize a internet jsou dva obrovské zdroje informací, kde se vysílají v různých světových jazycích. Těžko hodnotit, protože studenti stále méně

sledují televizi a stále více hledají informace na internetu. Pro internet je Kazaština poměrně mladým komunikačním jazykem, proto v kazašském internetu většina zdrojů je v ruštině.

Hypotéza 6. Byla potvrzena. Znalost různých jazyků rozšiřuje obzory a umožňuje člověku poznávat kulturu jiných národů. V moderním světě se stále více lidí projevují zájem o studium cizích jazyků, zejména angličtiny.

Hypotéza 7. Potvrdila se. Vzdělávací aktivity ovlivnily nové úvody do stávajících jazykových zákonů a také přijetí nové koncepce rozvoje jazykové politiky v Kazachstánu. Zejména dopad změny cyrilice na latinku. To nepochybně vedlo k problémům v oblasti školství jak na straně studentů, tak učitelů.

VI. Závěr

Od rozpadu Sovětského svazu a založení samostatné Republiky Kazachstán v roce 1991 získává kazaština v novém státě výsadní postavení národního jazyka jen velmi pomalu, přestože bývalý prezident Nursultan Nazarbajev zviditelnění kazaštiny velmi podporoval. Dnes jeho iniciativu zviditelnění kazaštiny aktivně pokračují současný prezident Kazachstánu Kasym-Žomart Kemeluly Tokajev.

Na základě provedeného průzkumu mezi 54 respondenty Karagandské ekonomické univerzity Kazpotrebsoyuz lze konstatovat, že větší počet respondentů se přiklání k používání dvou státních jazyků. Přestože se Kazachstán řadí k největším zemím světa, počet jeho obyvatel nepřesahuje devatenáct milionů. Z nich je přibližně 70 % etnických Kazachů, zbytek tvoří Rusové, Uzbeki, Tataři, Němci, Ukrajinci, Ujgurové a další. Z toho je zřejmé, že Kazachstán není zemí jednoho jazyka. Bývalý prezident N. Nazarbajev v poselství národu začátkem března 2008 uvedl, že Kazachstán musí být zemí trojjazyčnou – obyvatelé musí ovládat kazaštinu, ruštinu a angličtinu. Cílem tohoto programu je, aby celé obyvatelstvo hovořilo perfektně těmito třemi jazyky.

Ústava Kazachstánu zaručuje, že v jednání s úřady a na úrovni místních samospráv lze používat jak kazaštinu, tak ruštinu. V roce 2017 byl schválen plán přechodu kazaštiny na latinku, který by měl být ukončen v roce 2025.

Dnes, v době globalizace, se každá země snaží stát se jedinečnou, aby přilákala turisty, zahraniční investice, zlepšení úrovně vzdělání, mezinárodní spolupráci atd. Kazachstán v tomto případě není výjimkou. Podle mého názoru jsou akce jako zavedení trojjazyčnosti nebo zavedení latinky pro Kazachstán způsobem, jak demonstrovat jeho jedinečnost na světové scéně. Kazašská republika má za cíl zachovat své národní dědictví – kazašský jazyk. A s rozvojem různých komunikačních prostředků a sociálních sítí je to docela obtížné, protože internet je více naplněn zdroji v angličtině a ruštině. Proto je vláda Kazachstánu nakloněna trojjazyčnosti, kde je kazaština hlavním, přesněji řečeno státním jazykem.

Seznam použitých zdrojů

- ALYMOVA, A. *Vývoj jazykové politiky v Kazachstánu: Problémy a vyhlídky / Эволюция Языковой Политики Казахстана: Проблемы и Перспективы*. Diplomová práce. Jekatěrinburg: Uralská federální univerzita, 2021.
- ARONIN, Larissa. Theoretical Perspectives of Trilingual Education. Online. *International Journal of the Sociology of Language*. 2005, roč. 2005, č. 171. ISSN 0165-2516. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/ijsl.2005.2005.171.7>.
- AUTONOMOUS EDUCATIONAL ORGANIZATION "NAZARBAYEV INTELLECTUAL SCHOOLS." *Nazarbayev Intellectual Schools*. Online. 2024. Dostupné z: <https://nis.edu.kz/en>.
- BOWLER, Megan. A Languages Crisis? *HEPI*. 2020, roč. 1, č. 1, s. 62.
- ČERMÁK, František. *Jazyk a jazykověda: přehled a slovníky*. Vydání 5., v Karolinu 3., doplněné. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2022. ISBN 9788024654058.
- EVANS, Stephen. The evolutionary dynamics of postcolonial Englishes: A Hong Kong case study. Online. *Journal of Sociolinguistics*. 2014, roč. 18, č. 5, s. 571-603. ISSN 1360-6441. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/josl.12104>.
- FATKULIN, Bulat. Jazyková politika ve státech Střední Asie v současné fázi v kontextu civilizační heterogenity / Языковая Политика В Государствах Центральной Азии На Современном Этапе В Контексте Цивилизационной Гетерогенности. *Tempus et Memoria*. 2013, roč. 8, č. 3.
- FRANCESCHINI, Rita. The genesis and development of research in multilingualism: Perspectives for future research. In: BENJAMINS, John. *He exploration of multilingualism: Development of research on L3, multilingualism and multiple language acquisition*. Amsterdam, 2009, s. 27-61. ISBN 978-90-272-0522-3.
z: https://www.observatoireplurilinguisme.eu/images/Charte/Charteplurilinguisme_ruV2.13.pdf
- FRANCIE. Evropská charta vícejazyčnosti: Evropská konference o vícejazyčnosti. 2005. Dostupné
- GAZDA, Jiří. *Úvod do studia jazykovědy: Teorie o vzniku jazyka*. Masarykova Univerzita. Masarykova Univerzita, 2009.

https://is.muni.cz/el/1421/podzim2009/RJA115/um/TEORIE_O_VZNIKU_JAZYKA.pdf

- GAZDA, Jiří. *Úvod do studia jazykovědy: Jazyk a komunikace*. Masarykova Univerzita. Masarykova Univerzita, 2013.
https://is.muni.cz/el/1441/podzim2013/R2BK_USP1/um/44163028/KOMBI_prednaska_8.11..pdf
- HAMERS, Josiane a BLANC, Michel. *Bilinguality and Bilingualism*. 2. Cambridge: Cambridge University Press, 2000. ISBN 0-521-64049-0.
- HOFFMANN, C. The Spread of English and the Growth of Multilingualism with English in Europe. In: CENOZ, J a JESSNER, U. *English in Europe: The Acquisition of a Third Language*. Clevedon: Multilingual Matters., 2000, s. 1-21.
- JAKOBSON, Roman. Metalanguage as a Linguistic Problem. Online. In: *Contributions to Comparative Mythology*. De Gruyter Mouton, 1985, s. 113-121. ISBN 9783110106176. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9783110855463.113>.
- JANÍK, Miroslav. *Mnohojazyčnost ve výuce němčiny jako dalšího cizího jazyka*. Disertační práce, vedoucí doc. Mgr. et Mgr. Kateřina Vlčková, Ph.D. Brno: Masarykova Univerzita, 2016. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/iq27t/celek_fin.pdf.
- JANÍK, Miroslav a JANÍKOVÁ, Věra. Mezi jazykovou politikou a žitou zkušeností aneb Mnohojazyčnost, která (ne)existuje. Online. *ORBIS SCHOLAE*. 2022, roč. 15, č. 2, s. 9-44. ISSN 2336-3177. Dostupné z: <https://doi.org/10.14712/23363177.2022.2>.
- KAPLAN, Robert a BALDAUF, Richard. *Language Planning: From Practice to Theory*. Multilingual Matters. Bristol: Multilingual Matters, 1997. ISBN 9781853593710.
- KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *Karagandská univerzita Kazpotrebsouz*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/>.
- KARAGANDSKÁ UNIVERZITA KAZPOTREBSOUZ. *SLOŽENÍ KATEDRA „Cizí a ruský jazyk“*. Online. 2024. Dostupné z: <https://www.keu.kz/ru/component/content/article?id=687>.
- KASHTANOVÁ, Irina. *Reforma abecedy státního jazyka Kazachstánu v zrcadle některých republikánských médií / Реформа алфавита государственного языка*

Казахстана в зеркале некоторых республиканских СМИ. Ruská rada pro mezinárodní záležitosti / Российский совет по международным делам (РСМД).

- KAZACHSTÁN. Dekret prezidenta Republiky Kazachstán ze dne 7. února 2001 č. 550: O Státním programu fungování a rozvoje jazyků na léta 2001-2010. 2010. Dostupné z: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1021749.
- KAZACHSTÁN. K programu města pro fungování a rozvoj jazyků na léta 2005-2007. 2007. Dostupné z: <http://law.gov.kz/client/#!/doc/22667/rus/30.03.2007>
- KAZACHSTÁN. Koncepce 12letého středního všeobecného vzdělávání v Republice Kazachstán. 2010. Dostupné z: https://astana-bilim.kz/12_let_sred_obr?lang=ru.
- KAZACHSTÁN. O schválení Státního programu implementace jazykové politiky v Kazašské republice na léta 2020-2025 / Об утверждении Государственной программы по реализации языковой политики в Республике Казахстан на 2020-2025 годы. 2020. Dostupné z: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/P1900001045>.
- KAZACHSTÁN. Po schválení Státního programu rozvoje zdravotnictví Republiky Kazachstán "Salamatty Kazachstán" na léta 2011 - 2015 / Об утверждении Государственной программы развития здравоохранения Республики Казахстан "Саламатты Қазақстан" на 2011 - 2015 годы. 2011.
- KAZACHSTÁN. Ústava Republiky Kazachstán / Конституция Республики Казахстан. 1995. Dostupné z: https://online.zakon.kz/document/?doc_id=1005029#pos=5;-88.
- KAZACHSTÁN. Zákon o jazyce Republiky Kazachstán Kazachstán [Закон о языке Республики Казахстан]. 1997. Dostupné z: <https://www.kaznu.kz/ru/1969>.
- KAZACHSTÁN. Zákon Kazašské sovětské socialistické republiky ze dne 22. září 1989 o jazycích v Kazašské SSR / Закон Казахской Советской Социалистической Республики от 22 сентября 1989 года О языках в Казахской ССР. 1989. Dostupné z: https://online.zakon.kz/Document/?doc_id=1005765&pos=56;-49#pos=56;-49.
- KAZACHSTÁN. Zákon Republiky Kazachstán ze dne 11. července 1997 č. 151-I: O jazycích v Republice Kazachstán. 2012.
- KUTER, Lois. Immersion Learning and Language Rights in France: The Case of the Diwan Schools. *The ACIE Newsletter*. 2004, roč. 8, č. 1.

- KUZNĚCOVÁ, S. I. Sarsembayev A. Imagined community: kazašský nacionalismus a kazachizace v 90. letech / Сарсембаев А. Воображаемые общности: казахский национализм и казахизация в 90-е годы. Online. *Cyberleninka*. 2001, roč. 2001.
- LANVERS, Ursula. 3. Elitism in language learning in the UK. Online. In: RIVERS, Damian J. a ZOTZMANN, Karin (ed.). *Isms in Language Education*. De Gruyter, 2017, s. 50-73. ISBN 9781501503085. Dostupné z: <https://doi.org/10.1515/9781501503085-004>.
- LI, David C. S. 4. Linguistic Hegemony or Linguistic Capital? Internationalization and English-Medium Instruction at the Chinese University of Hong Kong. Online. In: DOIZ, Aintzane; LASAGABASTER, David a SIERRA, Juan Manuel (ed.). *English-Medium Instruction at Universities*. Multilingual Matters, 2012, s. 65-83. ISBN 9781847698162. Dostupné z: <https://doi.org/10.21832/9781847698162-008>.
- MAMYRKHANOVA, Madina. Kdo bude skládat zkoušky z kazašského jazyka, uvedlo ministerstvo školství / Кто будет сдавать экзамены по казахскому языку, рассказали в Минпросвещения. Online. *Zakon.kz*. 2024. Dostupné z: LLP "Společnost YurInfo", <https://www.zakon.kz/obshestvo/6425019-kto-budet-sdavatekzameny-po-kazakhskomu-yazyku-rasskazali-v-minprosveshcheniya.html>.
- *Monolingvismus / Jednojazyčnost* [online]. Praha: Škola Pelikan © 2024. Dostupné z: <https://www.skolapelican.com/monolingvismus-jednojazyčnost/>
- NÁRODNÍ STATISTICKÝ ÚŘAD AGENTURY PRO STRATEGICKÉ PLÁNOVÁNÍ A REFORMY REPUBLIKY KAZACHSTÁN. *Populace Kazachstánu*. Online. 2024. Dostupné z: <https://new.stat.gov.kz/api/iblock/element/37278/file/ru/>.
- NEZÁVISLÁ AGENTURA PRO ZAJIŠŤOVÁNÍ KVALITY VE VZDĚLÁVÁNÍ (IQAA). Bolognský Proces Do Kazachstánu. 2010.
- ORGANIZACE SPOJENÝCH NÁRODŮ. Zpráva nezávislého experta na problematiku menšin. [Доклад Независимого эксперта по вопросам меньшинств]. 2009. Dostupné z: https://www2.ohchr.org/english/bodies/hrcouncil/docs/13session/A-HRC-13-23-Add1_ru.pdf.

- Přistoupení Kazachstánu k Rusku začalo / Началось Присоединение Казахстана К России. *Prezidentská knihovna / Президентская библиотека*. 1731, s. 1. Dostupné z: <https://www.prlib.ru/history/619652>.
- REKOSH, K. Kh. LANGUAGE POLICY IN EUROPE - BABYLON OF THE XXI CENTURY. Online. *MGIMO Review of International Relations*. 2014, č. 3(36), s. 224-231. ISSN 2541-9099. Dostupné z: <https://doi.org/10.24833/2071-8160-2014-3-36-224-231>.
- SINYACHKIN, V.P. a SINYACHKINA, N.L. MULTILINGUALISM IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN: VIEWPOINT FROM THE OUTSIDE. Online. *Polylinguality and Transcultural Practices*. 2018, roč. 15, č. 3, s. 445-460. ISSN 2618897X. Dostupné z: <https://doi.org/10.22363/2618-897X-2018-15-3-445-460>.
- SPOLSKY, Bernard. *Language Policy*. Cambridge: Cambridge University Press, 2004. ISBN 9780521011754. ŠŤASTNÁ, Lucie. *Mediální gramotnost pohledem aktérů mediálního vzdělávání dospělých / Media Literacy as Perceived by Key Agents of the Media Education of Adults*. Dizertační práce, vedoucí Jirák Jan. Praha: Univerzita Karlova, 2021.
- SULTAN, D a SABIROVA, D. Moderní jazyková politika v Republice Kazachstán / Современная языковая политика в Республике Казахстан, sv. 2, č. 5 (8), 2018, str. 60-62. *Kazan Bulletin of Young Scientists / Казанский вестник молодых учёных*. 2018, roč. 2, č. 5, s. 60-62.
- TING, Zeng. Mnohojazyčné Vzdělávání Ve Vysokých Vzdělávacích Zemích Středoasie. *Bulletin Moskevské univerzity*. 2020, roč. 20, č. 2, s. 102-117.
- TOLLEFSON, James W. Ideology, Language Varieties, and ELT. Online. In: CUMMINS, Jim a DAVISON, Chris (ed.). *International Handbook of English Language Teaching*. Boston, MA: Springer US, 2007, s. 25-36. ISBN 978-0-387-46300-1. Dostupné z: https://doi.org/10.1007/978-0-387-46301-8_3.
- UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME KAZAKHSTAN. Status of Oralms in Kazakhstan. 2006.
- VERTOVEC, Steven. Super-diversity and its implications. Online. *Ethnic and Racial Studies*. 2007, roč. 30, č. 6, s. 1024-1054. ISSN 0141-9870. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/01419870701599465>.

- XIE, Zhou a VAN, Fan. LANGUAGE POLICY OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN IN THE CONTEXT OF SOCIOCULTURAL PROCESSES. Online. *Verhnevolzhski Philological Bulletin*. 2020, roč. 22, č. 3, s. 220-231. ISSN 24999679. Dostupné z: <https://doi.org/10.20323/2499-9679-2020-3-22-219-230>.
- YU, Haiju. Současná situace ruského jazyka ve státech Střední Asie / Современное положение русского языка в государствах Центральной Азии. *Postsovětské studie / Постсоветские исследования*. 2020, roč. 3, č. 3.

Seznam grafů

Graf 1. Národnost dotazovaných studentů

Graf 2. Považujete kazašský jazyk za svůj rodný jazyk?

Graf 3. Myslíte si, že jsou v Kazachstánu potřeba dva státní jazyky?

Graf 4. Význam kazašského jazyka ve společnosti každým rokem roste.

Graf 5. Občan Kazachstánu bez ohledu na národnost musí mluvit kazašsky

Graf 6. Myslíte si, že v televizi a na internetu v Kazachstánu převládá ruština?

Graf 7. Znalost cizích jazyků je v moderním světě velmi důležitá

Graf 8. Inovace v jazykové politice Kazachstánu ovlivnily vyučovací metody na univerzitě

Seznam tabulek

Tabulka 1. Seznam a výsledky hypotéz.

Seznam použitých zkratk

SSSR – Sojuz Sovětskich Socialističeskich Respublik